БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 185 (8405)
АВГУСТЫН 7
СРЕДА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

КПСС-эй ОБКОМДО

Иволгын МТС-эй харьяата колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай

Иволгын МТС-эй харьяата колхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй ямараар ябажа байһые КПСС-эй обком хаража үзэбэ. Тиигээд МТС-эй дирекци, партиин айкомой инструкторска группа тэжээл бэлэдхэлгэдэ, илангаяа силос даралгада тон харюусалгатүйгөөр хандана, тэрэнэй эсэстэ ерэхэ үбэлжэлгын үедэ ниитынь мал үбһэ тэжээлээр дуталдажа болохонь гэжэ КПСС-эй обком тэмдэглээ.

МТС-эй харьяата колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө ороймдоо 20,5 процент дүүргээ. Үбһэ хуряалга ехээр удааруулагдажа байна. Тэрэ мүртөө сабшалга тармалга хоёрой хоорондо ехэ забһар гараа. Августын 1-нэй мэдээгээр нэгэшье колхоз силос даража захалаадүй байба. Харин тиихэдэ энэ шухала хүдэлмэриие эмхидхэн ябуулхын орондо, МТС-эй дирекци болон КПСС-эй айкомой инструкторска группа элдэб шалтаг дурдаад, силос дараха түсэб дүүргэжэ шадахагүй хэбэртэйгээр хөөрэлдэжэ һуудаг байха юм.

Тиигэжэ МТС-эй дирекци болон КПСС-эй айкомой инструкторска группа силоснэ түхеэрэлгэнүүдые барюулха, хуушан түхеэрэлтэнүүдые заһуулха тушаа зохихо хэмжээ абаагүй.

Аймагай колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй, силоснэ түхеэрэлгэнүүдые барилгын хангалтагүйгөөр ябажа байһан тухай КПСС-эй обкомой 1957 оной июлиин 12-ой тогтоолые партиин Иволгын айком тон муугаар дүүргэжэ байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Бүдүүн тэжээл бэлэдхэлгэдэ, силос даралгада харюусалтагүйгөөр хандаһанайнь түлөө КПСС-эй обком Иволгын МТС-эй директор нүхэр Петиновтэ, КПСС-эй айкомой Иволгын МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Хайдуковта партийна шанга зэмэ тохоод, сентябриин 1 болотор силос дараха түсэбөө дүүргээгүй һаа, ажалһаа гартагдаха, партийна шанга харюусалгада хабаадуулагдаха тухайнь тэдээндэ һануулба.

Дары сагаа силоснэ түхеэрэлгэнүүдые барижа, хуушануудые һэльбэн заһажа дүүргэхэ, колхоз бүхэндэ силос даралгые үргэн далайсатайгаар ябуулха, хаа хаанагүй набшаһата тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхэ, хоорондонь забһар гаргангүйгөөр үбһэ сабшалга, тармалгын хүдэлмэриие түргэдхэхэ гэжэ КПСС-эй обком МТС-эй дирекциие, айкомой инструкторска группые уялгалаа.

Аймагай колхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриин тон муугаар ябажа байһаниие хараадаа абаад, энэ асуудалые айкомойнгоо пленум дээрэ зүбшэн хэлсэхыень партиин Иволгын айкомдо КПСС-эй обком дурадхаба.

Профсоюзуудай хүдэлмэри эрид һайжаруулха

Манай ороной мүнөө коммунизм тээшэ дабшажа ябаһан мүнөө үедэ профсоюзуудай хүдэлмэриие улам һайжаруулха, ажахын, культурна байгуулалтада тэдэнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ шухала.

Совет засагай тогтоһонһоо хойшо манай профсоюзууд угаа ехэ хүсэн болоо. Мүнөө тэрэнэй зэргэдэ 47 миллион үлүүтэй хүн нэгэдэнэ. Советскэ профсоюзууд ажахын, политическэ зорилгонуудые шиидхэхэдэнь партида эдэбхитэйгээр туһалдаг байгаа. Партиин XX съездһээ хойшо манай ороной ажабайдалда профсоюзуудай дүүргэдэг үүргэ бүри дээшэлээ. Профсоюзуудай бүхы ажал-ябуулгые үндэһөөрнь һайжаруулха шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска, февральска Пленумүүд үшөө дахин онсолон тэмдэглэһэн байна.

Республикымнай үмэнэ табигдажа байһан ажахын, политическэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ажалшадые эмхидхэлгэдэнь партийна организацинуудта Бурят-Монголой профэмхинүүд эдэбхитэйгээр туһална. Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе эрхимээр угтахын тулада республика дотор үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилгэдэ профэмхинүүд оролдосотойгоор хабаадалсана. Республикын промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд 1957 ондо продукци гаргаха гүрэнэй түсэбые ноябриин 20 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялга абанхай. Паровозо-вагонно, шэлэй механизированнэ, судна заһабарилгын заводуудай, сэмбын фабрикын, Галуута-Нуурай шахтануудай, бусад олон предприятинуудай, зарим МТС, совхозуудай коллективүүд абаһан эдэ уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Гэхэтэй хамта, профэмхинүүдэй хүдэлмэридэ горьтой дутуунууд бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгэдэ, үйлэдбэриин зүблөөнүүдые үнгэргэлгэдэ, коллективнэ договорнуудые баталалгада горьтой дутуунууд бии. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри эмхидхэхэ, хүдэлмэришэд, албахаагшадай байдал, ажаһуудал һайжаруулха хэрэгтэ зарим профсоюзна комитедүүд зохихо анхарал табинагүй. Иимэ баримтанууд Зэдын комбинадта, Галуута-Нуурай шахтануудта, олохон совхозууд болон МТС-үүдтэ үзэгдэнэ.

Мяханай комбинадта, олохон леспромхозуудта ажалай түрүү аргануудые дэлгэрүүлхэ, мүрысөөнэй дүнгүүдые толиложо байха хэрэгтэ анхарал багаар табигдана. Хэдэн олон предприятинуудай профсоюзуудай комитедүүд хүдэлмэришэдэй абаһан уялгаяа дүүргэхэдэнь таарамжатай арга нүхэсэл бии болгохо тухай оролдолго багаар гаргана.

Ой модоной, нютагай, загаһанай промышленностиин предприятинуудта, МТС, совхозуудта уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Профэмхинүүдэй бүхы ажалябуулгые һайжаруулха, олон миллион ажалшадта ажахыгаа хүтэлбэрилхэ, эзэн ёһоор ажаллаха ленинскэ һургуули, коммунизмын һургуули профсоюзуудай үнэхөөрөө болохын тулада ажахын, культурна байгуулалтада тэдэнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ КПСС-эй XX съезд заагаа һэн.

Советскэ профсоюзуудай табин жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэжэ байхадаа республикын профэмхинүүд бүхы хүдэлмэреэ һайжаруулха, ажахын, культурна байгуулалтада дүүргэдэг үүргэеэ улам дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин зүблөөнүүдые, мүн коллективнэ договор баталха ба шалгаха, ажалай нормо зохёолгодо хабаадалсаха, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые бүри эдэбхитэйгээр, олоорнь хабаадуулха органуудые хэрэглэн үйлэдбэриин 1957 оной түсэбые, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ тэдэниие элсүүлэн эмхидхэхэ зэргэтэй.

ВЦСПС-эй VI Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор профсоюзуудые шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэри хэгдэнэ. Энэнь профсоюзуудай үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ туһалха байха. Промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилгые шэнэдхэжэ, манай республика дотор Совнархозой байгуулагдаһан ушар үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсаха арга профсоюзуудта олгохо байна.

Мүнөө үедэ профсоюзуудай хүдэлмэри шэнэдхэн табигдажа байна. Энэ харюусалгатай хэрэгтэнь партийна комитедүүд тусагаар анхарал хандуулжа, профсоюзуудай хүдэлмэреэр һонирхожо байха, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бэелүүлхэдэнь тэдэндэ али бүхы туһаламжа үзүүлдэг байха зэргэтэй.

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тушаа КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэриие манай республикын профсоюзна эмхинүүд нэгэн һаналтайгаар һайшаагаад, Коммунистическэ партиие, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые тойрон бүри нягтаар жагсаа.

Партийна эмхинүүдэй хүтэлбэреэр республикын профэмхинүүдэй бүхы ажал-ябуулгаяа улам нарижуулан һайжаруулжа, урдаа табигдажа байһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байһаниинь лабтай.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛШАД ГЭР БАЙРА ОЛООР БАРИХА ТУШАА ПАРТИ, ПРАВИТЕЛЬСТВЫНГАА ТОГТООЛЫЕ ҺАЙШААНА

Өөһэдынгөө хүсөөр гэрнүүдые бария

Улан-Удын «Механлит» заводой хүдэлмэришэд байрын гэрнүүдые олоор бариха тушаа парти, правительствынгаа тогтоолые хүндэтэйгөөр угтаба. Тогтоол дотор барилгын хүдэлмэриие үргэнөөр эмхидхэжэ, энэ хэрэгтэ олониитэ ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха тухай хэлэгдэнэ. Энэ тон зүб байна.

Өөһэдынгөө хүсөөр гэр байрануудые бариха талаар Горький городой ажалшадай үүсхэл орон доторнай үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүн манайшье заводой хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хүсөөр хоёр-хоёр квартиратай хоёр гэр барижа байна. Тэрэ гэрнүүд хамта дээрээ байрын 236 дүрбэлжэн метр талмайтай байха юм. Энэ һарада тэдэ гэрнүүдэй барилга дууһажа, ашаглалгада оруулагдаха байна.

Тиихэдэ барилгын управлениин хүдэлмэришэд энэ жэлдэ заводоймнай хүдэлмэришэдэй байха гэрнүүдые урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һураггүй олоор барижа байна. 1957 ондо байрын 900 дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые ашаглалгада оруулха түсэбтэй һаа, 700 дүрбэлжэн метр талмайтай 7 гэр барижа хүдэлмэришэднай нүүжэ оронхой. Тэрээнһээ гадна 8 квартиратай хоёр дабхар шэнэ гэр баригдажа байна. Тэрэнэй барилгань октябрь һарын гаратар дууһахаар хараалагдана.

Манай заводто байрын гэр барилга энэ зэргээр ябуулагдажа байбашье, байрын талаар хүдэлмэришэдэймнай эрилтые гүйсэд хангажа шаданагүй. Ушар иимэһээ, парти, правительствынгаа тус тогтоолые бэелүүлэн, өөһэдынгөө хүсөөр гэр барилгада олон хүдэлмэришэдые хабаадуулха болонобди. Тиигэхэ зуураа, шлак, үнэһэн, известко болон үнэ багатай бусад зүйл хэрэглэн, барилгын хэрэгсэлнүүдые элбэгээр үйлэдбэрилхэ тон шухала.

В. Малтугуев, заводой түсэблэлгын таһагые даагша.

Түмэр замай барилгашад ПВЗ-гэй хүдэлмэришэдэй хүүгэдэй сад барижа эхилбэ. Барилгашад К. Лаврентьева, В. Астанцева гэгшэд гэр байра олоор бариха тухай парти, правительствынгаа тогтоолдо харюу болгон, халаан бүхэнэйнгөө нормые 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэд Лаврентьева, Астанцева хоёр ажаллажа байна.
В. Хомутниковай фото.

Парти, правительствымнай шэнэ анхарал

«СССР дотор гэр байрын барилга хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые Бурмонкоопсоюзай барилгын управлениин хүдэлмэришэд барандаа һайшаан дэмжэжэ байна.

Мүнөө тус управлениин барилгашад сэмбын фабрикын дэргэдэ өөһэдынгөө хүдэлмэрилэгшэдтэ найма найман квартиратай хоёр гэр барижа байна. Энэ барилга дээрэ болоһон зүблөөн дээрэ бригадир нүхэр Кушнарев үгэ хэлэхэ зуураа, советскэ хүнүүдэй ажаһуудалые һайжаруулха хэрэгтэ парти, правительствын ямар ехэ анхарал оролдолго хандуулжа байһан тухай хэлэбэ. Хүн бүхэн гоё һайхан, сэбэр, һаруул байрада байхые хүсэдэг болоо. Энэ эрилтые богонихон саг соо хангахын аргагүй. Тиимэһээ барилгашад 10—12 жэлэй турша дотор үсэд шангаар хүдэлмэрилжэ, парти, правительствынгаа найдабариие дүүргэхэ ёһотойбди. Эндэхи барилгашад нүхэр Кушнаревай хэлэһэн үгые һайшаан дэмжэжэ, барижа байһан тэрэ хоёр гэрээ Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэр хүрэтэр ашаглалгада оруулха гэһэн уялга баталан абаа.

Бурмонкоопсоюзай барилгын управлениин модо бэлэдхэлэй Гурульбын участогай хүдэлмэришэд энэ тогтоолые һайшаан дэмжэбэ. Модошон нүхэр Зайцев иигэжэ хэлээ: имагтал хүдэлмэришэн, таряашадай засагаа гартаа абаһан орондо арад зоной ажабайдал иимэ ехээр һайжарна. Парти, правительствынгаа гаргаһан энэ анхарал оролдолгодо харюу болгон, бидэнэр ажалайнгаа бүтээсые ехээр дээшэлүүлжэ, барилгын модо элбэгээр бэлэдхэхэ ёһотойбди.

Тус управлениин барилгашад 1957 ондо гэр байрануудые нёдондонойхиһоо 3-дахин ехээр барихань. Нёдондо жэлдэ гэр байрын барилгада 683 мянган түхэриг һомологдоһон байгаа һаа, энэ жэлдэ нэгэ миллион 690 мянган түхэриг һомологдонхой. Мүнөө байрын хори шахуу гэр баригдажа байна.

Д. Колмаков.

Республикын колхозууд болон совхозуудта һү һаалгын, тушаалгын ябаса тухай

1957 оной августын 1-нэй мэдээн

Аймагууд	Һү һаалга: Абаһан уялгануудай дүүргэлтэ (процентээр)	Һү һаалга: 1956 онтой сасуулбал 1957 ондо (процентээр)	Үнеэн бүриһөө һү һаалга (килограммаар): 4 һара соо	Үнеэн бүриһөө һү һаалга (килограммаар): Тэрэ тоодо июль һара соо	Һү тушааха, худалдаха түсэбөө аймагуудай дүүргэһэниинь (процентээр)
1. КОЛХОЗУУД					
Б-Кударын	57,5	135,4	871	223	127,0
Баргажанай	63,1	182,8	656	178	115,5
Бичурын	67,6	187,2	939	184	94,6
Зэдын	59,1	135,6	916	195	78,1
Яруунын	71,6	153,3	866	192	99,3
Заиграйн	55,8	147,7	856	178	81,8
Закаменай	50,9	111,2	546	139	108,8
Иволгын	59,2	144,4	900	159	105,1
Кабанскын	67,0	130,8	923	218	113,1
Хэжэнгын	67,3	127,2	642	171	76,2
Кударын	68,8	148,1	943	188	135,8
Курумканай	67,5	165,8	719	161	115,6
Кяхтын	72,8	167,0	1028	182	101,1
Мухаршэбэрэй	78,3	168,3	832	178	86,8
Ахын	42,5	95,8	95	43	77,3
Прибайкальска	62,7	127,3	1143	251	125,3
Сэлэнгын	62,6	152,6	1014	178	75,5
Тарбагатайн	70,8	167,9	1071	170	129,8
Ториин	68,9	154,0	595	137	79,6
Түнхэнэй	60,8	111,3	697	156	110,4
Хориин	69,4	139,1	830	187	86,9
Баунтын	61,2	113,3	704	174	36,9
Хойто-Байгалай	62,0	93,9	833	231	38,9
2. СОВХОЗУУД					
Кяхтын	75,3	180,4	1163	223	—
Бичурын	83,6	237,6	1114	271	—
«Эрдэм»	74,4	148,5	1108	242	—
Яруунын	62,7	154,8	985	217	—
Боргойн	47,9	123,5	947	231	—
Сэлэнгын	66,0	152,7	809	152	—
Хориин	59,6	119,2	600	168	—

Һаалишан Аюшеева хэлэһэндээ хүрэжэ байна

Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ зорилгын табигдаад байхада, Закаменай аймагай «Победа» колхозой һаалишан Ханда Аюшеева зунай 3 һарын туршада—июнь, июль, августда үнеэн бүриһөө юһэн зуун литр, тиихэдэ жэлэй туршада 2200 литр һү һаахаб,—гэһэн уялга абаа һэн.

Энэ һаалишан хэлэһэндээ хүрэжэ байна: июнь һарада үнеэдһээн тус бүриһөөнь 323 литр һү һаагаа. Мүнөө үнгэрһэн июль һарада Ханда Доржиевна үнеэн бүриһөө үдэрэй 12 литр һү һаажа, һарын туршада тус бүриһөөнь 355 литр һааба.

Ханда Доржиевна өөрынгөө дүй дүршэлые сугтаа хүдэлдэг һаалишадтаа хододоо хэлэжэ үгэдэг юм. Тэрэнэй ашаар энэ гүүртын һаалишад тус тустаа даалгагдаһан үнеэн бүриһөө хахад пүүд, үшөө дээшэшье һү һаагаа. Энээниие туйлахын тула үнинэй малшан, гүүртые даагша коммунистка нүхэр Абидуева ехэ оролдолго гаргана. Жэшээлхэдэ, зунай шэмэтэ ногоое малда гамгүйгөөр гэшхүүлхэгүйн тула мал адуулгые зүбөөр эмхидхээ. Бэлшээриин газар эндэ ээлжэлүүлэн хэрэглэгдэнэ.

Малынь үглөөнэй, үдэшын һэрюундэ удаан бэлшээгдэжэ, үдэрэй халуунда уһатай, һүүдэртэй газарта тиирэдэг. Тиимэһээ үнеэдэйнь һаам үдэр үдэрөөр нэмэнэ.

Д. Аюшеев.

ГЕРМАНСКА ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКАДА СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИИН ОШОХО ТУШАА

СССР-эй Партийно-Правительственна делегациие энэ оной август һара соо ГДР ошохыень Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин Центральна Комитет болон Германска Демократическа Республикын Правительствын урилһан тушаа хэблэлдэ мэдээсэгдэһэн байна.

КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Правительство энэ уряае хүлеэн абажа, Германска Демократическа Республикада хани барисаанай уряалаар ошохын тулада иимэ составтайгаар делегациие томилоо гэбэл: КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь Н .С. Хрущев, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, КПСС-эй Ленинградска горкомой секретарь И. В. Спиридонов, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин, Мосгорисполкомой түрүүлэгшын орлогшо З. В. Миронова, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь В. Е. Семичастный, СССР-һээ Германска Демократическа Республикада байдаг элшэн сайд Г. М. Пушкин.

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци Германска Демократическа Республика ошохоёо августын 7-до Москваһаа мордохо байна.

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегацитай хамта СССР-эй МИД-эй Коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев, КПСС-эй ЦК-гэй таһагые даагшын орлогшо И. Т. Виноградов, СССР-эй МИД-эй таһагуудые даагшад И. И. Ильичев, Ф. Ф. Молочков Германска Демократическа Республика ошолдохо юм.

ТАСС.

Залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивалиин хүндэлэлдэ Кремль соо уулзалга болобо

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительство залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивалиин хүндэлэлдэ августын 5-да Кремль соо уулзалга хээ.

Айлшадай дунда фестивальда хабаадагшад, делегацинуудые хүтэлбэрилэгшэд, фестивалиин хүндэтэ айлшад, советскэ болон хариин гүрэнүүдэй хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаа.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэгшэдые толгойлогшод, посольствонуудай хүдэлмэрилэгшэд уулзалгын болоходо мүн байлсаа.

(ТАСС).

Н. С. Хрущевтой „Япон—СССР“ обществын вице-президент Кадзами Акир уулзаба

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущевтой «Япон—СССР» обществын вице-президент г-н Кадзами Акир августын 5-да уулзажа хөөрэлдөө.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи, хариин гүрэнүүдтэй культурна холбоо барисаа байгуулха гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Жуков хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

ТАСС.

Читын область, Бурят-Монголой АССР нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ

Читын областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд нооһо тушааха, мүн худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 101,9 процент болзорһоонь урид дүүргээ. Гүрэндэ 5529 тонно нооһон тушаагдаа, худалдагдаа. Энэнь 1956 оной энэ үедэ тушаагдаһанда орходоо 1079 тонноор ехэ. Бүхы тушаагдаһан нооһоной 77 процентнь нарин, мүн нарибтар нооһон байна.

Областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ой хүрэтэр 900 тонноһоо бага бэшэ нооһо түсэбһөө гадуур гүрэндөө тушааха, худалдаха гэһэн уялга абаба.

***

Бурят-Монголой АССР нооһо тушааха, мүн худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 104,1 процент болзорһоонь урид дүүргэбэ. 2739 тонно нооһон гүрэндэ тушаагдаһан, худалдагдаһан байна. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үедэ тушаагдаһанда орходоо 671 тонноор ехэ. Тушаагдаһан бүхы нооһоной 68,4 процентнь нарин ба нарибтар нооһон юм. Гүрэндэ нооһо тушаалга үргэлжэлһөөр.

ТАСС.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана

Үдэрэй халуун наран Тэрэлжэтэ уулын орой дээгүүр саашаа хоргодожо, түрүүшын одонуудай аяар дээрэһээ аниб-ониб гэлдэхэнь харагдажа эхилнэ. Тииһээр байтар орой болоһон хэбэртэй, айлнуудай сонхонуудһаа ялайжа байһан гэрэлнүүд хойно хойноһоо унтаржа, үйлсөөр ябаһан хүнэй бүдэржэ унамаар нүхэн харанхы болошоно.

Гэнтэ хаанаһаашьеб даа, хахир муухай хоолойгоор дуу дуулаха соностожо, бүри шанга боло болоһоор Үлэгшэн нютагые һэрээжэрхихэдэл гэнэ. Энэнь гайхалтайшье бэшэ: үдэшэ бүхэндэ Үлэгшэн нютагта «хатуу харые» барижархиһан залуушуул дуунай аялга багсаад гээд лэ, ажалай үдэрэй һүүлээр унтажа амараашадай үргэһыень һаатуулан, хоолойн шалаа шадал соогоо гаргажа ябадаг. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, арад зоной, илангаяа залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Эндэхи хүдөөгэй клубта ошоо һаа, тэндэ гансал кино харуулагдаад лэ дүүрэшэдэг. Теэд тэрэншье мүртэйгөөр харуулагдахагүй. Экран дээрэ гараһан зурагууд тархяа уруугаа харанхай байха, абяаниинь таһалдаха, үгы һаа моторынь дуугай болошоод хүдэлжэ үгэдэггүй ушарнууд кино хараха бүри үзэгдэжэл байдаг.

Уранһайханай наадан, ёохор, хатар болон лекци, элидхэлнүүд эндэ үни заяанай үнгэргэгдэхэеэ болишонхой. Талаан боложо ямар нэгэн найр нааданай болоходол залуушуул клубайнгаа нэгэ нээлтэтэй байдаг таһалгада орожо, ёохор хатардаг юм.

Клубай дэргэдэ уранһайханай кружок бии нэрэтэй аад, мүртэй юумэ хэдэггүй. Эндэ залуушуулые клубай хүдэлмэридэ һонирхуулха, мүн тэдэнэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэмжээн абтадаггүй. Тэрэшэлэн эндэхи хүдөөгэй библиотекэдэ 4 мянга шахуу ном бии аад, хүнүүдтэ балай уншагдадаггүй, тагууд дээгүүр табяатай, тооһондо дарагдашоод хэбтэжэл байдаг. Библиотекын уншагшадыень хургаараа даража тооломоор үсөөн гэхэдэ болоно. Миин лэ 30 шахуу хүн эндэһээ ном судар хааяа абажа уншадаг. Эдэ номууд Үлэгшэнэй сомоной Соведэй байшангай уйтан, зунай сагта бүгшэм халуун нэгэ таһалга соо хадагалаатай аад, ехэнхидээ суургатай байдаг. Библиотекые даагша нүхэр А. Багаева ажалдаа тон хайша хэрэгээр хандадаг юм. Тэрэ дуратай сагтаа библиотекэеэ нээгээд, дурагүй сагтаа бүхэли үдэртөө гэртээ һуудаг. Нэгэтэ нүхэр Багаева малай гүүртэнүүд дээгүүр ябаһан юм гэхэ. Тиихэдээшье хуушан газетэ, журналнуудые малшадта тараахаяа абажа ябаһан байгаа.

Мүнөө тэжээл бэлэдхэлгын түлэг дундаа ябажа байхада үбһэшэд, малшадай дунда уранһайханай наадан, кино харуулагданагүй, лекци болон элидхэлнүүд тон хомороор уншагдана. Түрүү һаалишадай болон үбһэшэдэй дүй дүршэл тухай хөөрэлдөөн болоногүй.

Ториин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо, һайн үрэ дүн туйладаг һаалишан Сэсэг Цыбенова энэ жэл соо үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һааха уялгатай аад, мүнөө хүдөө ажахын жэлэй дүүрэтэр 1600 литр һү һаахаб гэжэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа. Тиигээд мүнөө мянга һайса гаран литр һү һаагаад байнхай. Гахайшан Дари Ванжилова мүнөө жэлдэ эхэ гахай бүриһөө 24 поршоонхо абаха, гүрэндэ тушааха гахайнуудые 65 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болотор таргалуулха гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байнхай. Хонишод Аюша Очиров, Ринчин Цыденов һайнаар хүдэлнэд. Тэдэнэй дүй дүршэлнүүдээр колхоз дотор хөөрэлдөөн хэгдэнэгүй.

Эндэ хори гаран агитатор бии гэжэ саарһан дээрэ тоологдодог, мүртэй юумэ хэдэггүй, зариманьагитаторшье гээшэб гэжэ мэдэнгүй ябадаг хүнүүд бии.

Эдэ мэтые колхозой партийна эмхиин секретарь нүхэр С. П. Дугаров, комсомолой эхин эмхиин секретарь нүхэр Б. Шагдуржапов гэгшэд һайнаар мэдэжэ байгаад, нюдэ балай, шэхэ дүлии ябанад.

Ториин аймагай Үлэгшэн нютагта культурно-гэгээрэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүдые КПСС-эй айкомой агитаци ба пропагандын, аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагууд түргэнөөр абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

Т. Гомбоев.

„Агитаторай блокнодой" ээлжээтэ номер

КПСС-эй Обкомой пропаганда ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 14-дэхи номер хэблэлһээ гараба.

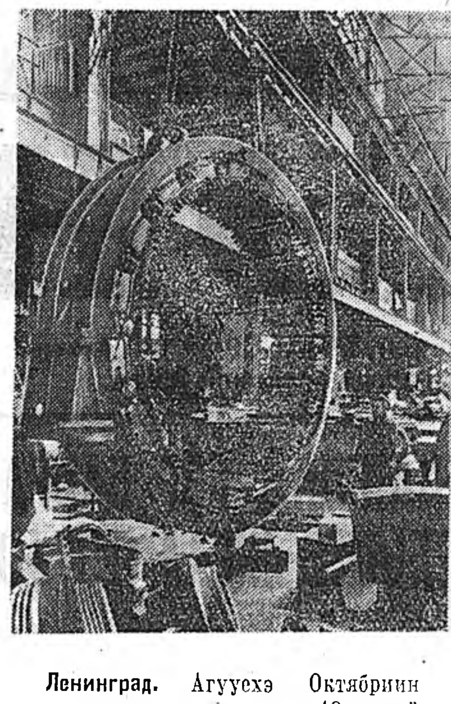
БМАССР-эй хүдөө ажахын министерствын главна агроном нүхэр Б. Ангархаевай «Ургаса хуряалгада жэшээтэ һайнаар бэлдэе» гэһэн статья блокнодой эхиндэ толилогдонхой.

«Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд» гэһэн бүлэг соо экономическа наукануудай кандидат нүхэр Р. Шниперэй «Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, эд бараанай үнэ сэн химдаруулха гээшэ арадай ажахын шухала зорилго мүн», КПСС-эй Улан-Удын Горкомой секретарь нүхэр Ц. Дондоковой «Городоо болбосон түхэлтэй болгоё», КПСС-эй Обкомой промышленно-транспортна таһагые даагша нүхэр Г. Левый гэгшын «Барилгашадай үдэрые эрхимээр угтахын түлөө» гэһэн статьянууд толилогдонхой.

«Хөөрэлдөөндэ хэрэглэхэ» гэһэн бүлэг соо «Тоо, баримтанууд», «1957 оной түрүүшын хахад жэл соо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд» гэһэн статьянууд толилогдонхой.

Тэрэшэлэн 1957 оной август һарада хөөрэлдөө хэхэ жэшээтэ темэнүүд болон хэрэглэгдэхэ литература заагданхай.

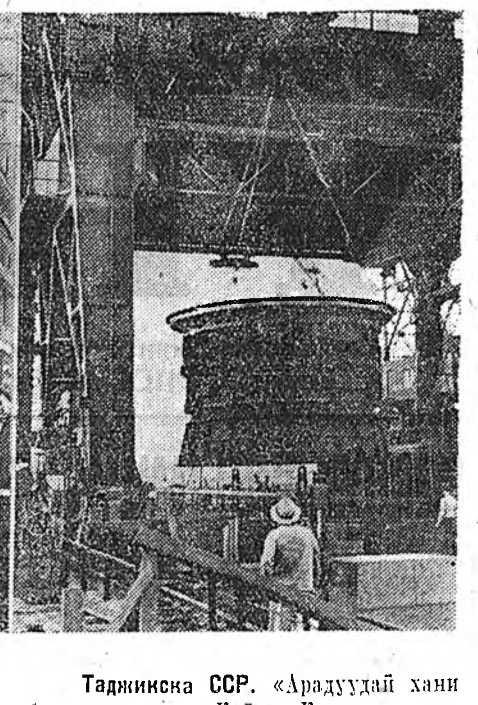
С. Барер.

Ленинград. Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ С. М. Кировэй нэрэмжэтэ «Электросила» заводой хүдэлмэришэд ноябриин 7 болотор түсэбһөө гадуур 100 ба 50 мянган киловатт хүсэтэй 2 турбогенератор, элдэб янзын 10 томо машина, мүн олон бусад аппарадуудые бүтээн гаргаха гэһэн уялга абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электродвигатель хабсаргагдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Таджикска ССР. «Арадуудай хани барисаан» гэжэ Кайрак-Кумска гидроэлектростанциин барилгадахи дүрбэдэхи агрегадта хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энэ агрегат байгша оной август һарада хүсэд бэлэн болохонь. Турбинна зал соо турбинын статор һаяхан тодхогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дүрбэдэхи агрегадай турбинын томо мөөрын камера һуулгагдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Сэлэнгын „Коммунизм" колхоздо

ВСХВ-дэ ХАБААДАГШАДАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Артелиин 1-дэхи комплексно бригадын һүнэй-товарна гүүртын залуу һаалишан комсомолка Долгоржап Шантанова, 2-дохи бригадын бригадир Петр Доржиевич Аюров һаяшаг Москва город — Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ ошоһоноо бусажа ерэбэ.

Москваһаа ерэһэнэйнгээ һүүлээр нүхэр Аюров өөрынгөө даадаг бригадын гэшүүдтэ ВСХВ-дэ хабаадагшадай түрүү дүй дүршэл тухай, тэдэнэрэй амжалтанууд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Энэ хөөрэлдөөе колхознигууд ехээр һонирхон шагнаа.

ШЕФСКЭ ТУҺАЛАМЖА

Галуута-Нуурай шахтануудай дэргэдэхи 1-дэхи горнопромышленна һургуулиин һурагшад (директорынь нүхэр Кречетов) тус артельдэ ниитын малай барилгануудые, силоснэ траншейнүүдые барихадань туһаламжа узүүлнэ.

Барилгашадай 3-дахи группын һурагшад мастер нүхэр Николай Филатов түрүүтэй энэ колхоздо һараһаа үлүү ажаллажа байна. Тэдэнэр богонихон болзор соо колхозой һүнэй товарна племенной фермын 50 толгой үнеэдэй багтаха дулаан типовой байра бараад, шифереэр хушаа.

Тэрээнһээ гадна, 100 тонно силосэй траншей шэнээр һэльбэн барижа дүүргээ.

ЭЛЕКТРЫН ГАЛТАЙ БОЛОХОНЬ

Мүнөө тус артель өөрынгөө электростанци барижа эхилээ. Электростанциин моторынь тодхогдожо дүүргэгдэнхэй, мүнөө корпусынь баригдажа байна. Колхозой дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, правлени болон колхознигуудай гэрнүүд электрын галаар хангагдахаһаа гадна, пилорама хүдэлгэгдэхэ юм. Мал ажал дээрэхи хүндэ хүдэлмэри электрын хүсөөр хэгдэхэнь.

Тус станци Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойдо ашаглалгада оруулагдаха.

ҺААЛИШАДАЙ АМЖАЛТА

Артелиин һүнэй-товарна фермын гүүртэнүүдэй һаалишад энэ жэлэй июнь, июль һарада үнеэдһээ нилээд ехэ һү, һаагаа.

1-дэхи комплексно бригадын Эрээн гэжэ нютагта байдаг һүнэй-товарна фермын һаалишан Цындэ Дондукова һү һааха июнь һарынгаа даалгабарие 612 литрээр үлүүлэн дүүргэжэ, артелиингээ һаалишадай социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Тиин колхозойнгоо правлениин Хүндэлэлэй доскада бэшэгдээ, мүнгэн шанда хүртөө. Мүнөөшье, июль һарын хоёр декадада һү һаалгынгаа даалгабарие 127 процент хүрэтэр дүүргэнхэй.

Залуу һаалишад Эрдэни Хандашкеева, Бутыдцырен Машиева ба бусад июнь һарынгаа даалгабарие нилээдгүй үлүүлэн дүүргээ. Эдэнэр мүнөө үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 9—10 литр һү һаана.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮДЫЕ БАРИНА

Мүнөө жэл тус артелиин центр дээрэ шэнэ шэнэ гэрнүүд олоор баригдана. Үнгэрэгшэ хабар колхозой центр дээрэ 8—9 шэнэ гэр баригдажа дүүргэгдээд, эзэдынь нүүжэ оронхой.

Һаяар үшөө 4—5 шэнэ гэр баригдажа дүүрэхэнь.

С. Шарапов.

Америкын квакернуудай бэшэһэн бэшэгтэ США-да байдаг СССР-эй посольствын үгэһэн харюу

Квакернуудай обществодо алба хэдэг Америкын ханинарай Комитедэй Правлениин түрүүлэгшэ Г. Кэдбэри СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганинай нэрэдэ иимэ бэшэг эльгээгээ:

Хүндэтэ Премьер Булганин,

Ямаршье ороной ядерна буу зэбсэгэй туршалгые үргэлжэлүүлжэ байхадань, тон ехээр һанаата болоходоо, бидэнэр бүхы дэлхэйн олон миллион эгээлэй хүнүүдэй һанажа байһан юумыень элирүүлнэбди гэжэ найданабди. Иимэ туршалгануудһаа боложо, хүн зон улам ехээр айдаг боложо байна гэжэ олон оронуудһаа квакернууд мэдээсэнэ (Англида болон США-да христиан шажан мүргэлэй тусхай бүлгэмэй гэшүүниие квакер гэжэ нэрлэдэг). Атомна буу зэбсэгэй туршалгые болюулха тухай асуудалые зэбсэг хуряалгын бусад асуудалнуудһаа һалгажа, гансаарынь шиидхэжэ болохо гэжэ тоолонобди. Гэбэшье, ядерна буу зэбсэгтэй гүрэнүүд энэ буу зэбсэгэй туршалгые хорихо гэжэ шиидхэе һаань, бүгэдэниитын зэбсэг хуряалгаха хэрэг нилээд ойротохо байгаа гэжэ тоолонобди. Саг зуурашье һаань туршалгануудаа болюулха гү, али үсөөнөөр хэдэг болохо тухай асуудалые мүнөө правительствонуудай зүбшэн хэлсэжэ байһандань, бидэнэр ехээр баярланабди. Хэрбээ бомбонуудай саашадаа тэһэлэн туршагдажа байбал, хүн зон үбшэлхэ, үе мүсэ дутуу эрэмдэг болохоһоо байтагай, үхэхэшье байна. Мүнөө газарай хүрьһэн, мүн уһан ехээр хорлогдоод байна гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Энэ ушар экономикын талааршье, мүн хүн зоной бэе махабададашье дэлхэйн бүхы нютагуудта ехэ хоро хүргэхэ байһаниинь дамжаггүй. Энээнһээ гадна, ядерна радиаци гээшэ хүнэй үрэ хүүгэдтэнь уг залган ехээр хоро хүргэдэг байһан дээрэһээнь, хүн түрэлтэнэй ерээдүй байдал баһал аюулда ороходо байна бшуу. Олоной дунда хүндэтэй болоһон эрдэмтэд ядерна радиациин хэр ехэ аюултай байдаг тушаа ондо ондоо һанамжа баримталдаг гү, али эли тодоор ойлгодоггүй ушарнууд дайралдадаг. Эгээл иимэ байдалда ядерна туршалгануудые саашадаа хэхэнь ехэ аюултай байна гээшэ. Хэршье хүсэтэй, эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай ямаршье гүрэн һаа, хүн түрэлтэнэй ерээдүй байдалаар наадажа, тэрээниие аюулда оруулха эрхэгүй. Нигэжэ наадаха болоо һаа, заһагдашагүй муухай хойшолонгууд байха байна.

Бидэнэршье, мүн бусад олон хүнүүдшье ядерна буу зэбсэгэй туршалгын гансал политическэ, мүн биологическа талаар аюул ушаруулжа байһандань һанаата болоно бэшэбди. Энэмнай ехэ һэшхэл ухаанай хэрэг гээшэ. Хүндэ нүгөө хүнэйнь муу юумэ хэхэдэнь лэ тэрэнь һөөргэдүүлэн баһал хоро хүргэхэ гэжэ оролдодог гэжэ заримашуул бэеэ сагааруулхын тулада хэлэдэг байна. Иихэдээ тэдэнэр ямар нэгэ зорилго бэелүүлхын тулада ямаршье арга метод хэрэглэжэ болохо гэжэ хэлэнэ гээшэ. Энэ һанамжа буруу гэжэ бидэнэр тоолонобди. Тиихэдэ томо томо гүрэнүүдэй бэе бэеһээ айгаад лэ байхадань амгалан тайбан байдал тогтожонихо гэжэ түүхын ябадалһаа оройдоо тобшолол хэхээр бэшэ. Харин атомна буу зэбсэгэй саашадаа улам ехээр бүтээгдэдэг болоо һаань, мүнөө цивилизаци хосорхо туйлдаа хүрэхэ байна. Ондоо хүниие өөртөө этигүүлдэг болохын тулада хүн өөрөө бусадта этигдэг бай... ёһотой. Хэрбээ ямар нэгэн гүрэн һэш... лээрээ үүсхэл гаргаа һаань, хүн зо... һэшхэлдэ энэнь ехээр нүлөөлжэ, түгш... рилтэ байдал зөөлэрхэ байгаа. Энэ т... шуурилтэ шанга байдал мүнөө эб найр... далые тогтоохо гэжэ зааханшье ал... хэхэ гэхэдэ һаалта хэнэ.

Ядерна буу зэбсэгтэй гүрэн бүхэн я... на туршалгые уялгатаар болюулаа һ... бүгэдэниитын буу зэбсэг хуряаха хэр... эрэлхэг зоригтойгоор түрүүшын хэм... энээгээрээ бэелүүлхэ байгаа. Тиимэһээ... энэ гашуудалта мүнөөнэй шанга байдал... усадхаел гэжэ гуйн, Танда, президент Э... зенхауэртэ болон премьер-министр М... милланда энэ бэшэгээ эльгээбэбди.

СССР-эй хэрэгүүдээр США-да бай... Саг зуурын этигэмжэтэ С. Р. Стриган... нүхэр Н. А. Булганинай даалгабар... Г. Кэдбэридэ иимэ харюугай бэшэг авг... тын 2-то эльгээгээ:

Хүндэтэ г-н Кэдбэри,

Ядерна буу зэбсэгэй туршалгануу... үргэлжэлүүлэгдэжэ байһандань ех... наһаагаа зобожо, түлөөлжэ байһан Ко... тедэйнгээ нэрэһээ Та СССР-эй Минист... нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Бул... нинай нэрэдэ бэшэг эльгээһэн байга... Энэ бэшэгтэтнай харюу болгон, иимэ юм... Танда дуулгахые намда даалгагдаа.

Совет арад дэлхэйн бүхы бусад ар... дуудтал адли атомна, водородно буу зэб... гэй туршалгые шадаал һаа түргөөр б... люулха гэжэ хүсэдэг гээшэ.

Атомна буу зэбсэг бүтээдэг гүрэнүү... Холбоото Штадууд болон Великобрита... атомна буу зэбсэгэй туршалгые бидэн... адли болюулха байгаа һаань, Совет... Правительство атомна болон водородно б... зэбсэгэй туршалгые дары болюулхаар б... лэмди гэжэ хэдэн дахин мэдүүлһэн бай... Энээн тухай Таниие мэдэһэн байха ёһо... гэжэ һанагдана. Гэбэшье, буу зэбсэг х... ряаха тухай хэлсээндэ хабаадаһан хэ... гүрэнүүд энэ асуудалаар Советскэ Пра... тельствын оруулһан дурадхалые мү... болотор дэмжээгүй.

Энэ асуудалые шадаал һаа түрг... шиидхэхые эрмэлзэн, мүн баруун гү... нүүдэй дурадхалые дэмжэн, атомна б... зэбсэгэй туршалгые 2—3 жэлэй турш... саг зуура болюулая гэжэ Советскэ Пра... тельство дурадхаһан байна. Тиихэдэ С... ветскэ Союзай, Холбоото Штадуудай, В... ликобританиин газар дээрэ болон Ном... далайн шадар хиналтын тусхай газарн... дые байгуулха, тиихэдэ энэ хиналта г... рэнүүдэй абаһан уялгаяа ямараар дүүр... жэ байһые хинан шалгажа байха га... мүн лэ дурадхагдаһан байгаа.

Атомна болон водородно буу зэбсэг... туршалгые болюулха тухай асуудал... «буу зэбсэг хуряаха тушаа бусад асу... далнуудһаа һалгаажа, гансаарайнь шиид... хэжэ болохо», «мүн ядерна буу зэбсэгт... гүрэнүүд энэ буу зэбсэгэй туршалгые х... рихо гэжэ шиидхээ һаань, бүгэдэниит... зэбсэг хуряаха ябадал нилээд ойрото... һэн» гэһэн Танай бодолые зүб гэжэ то... лонобди.

Атомна болон водородно буу зэбсэг... туршалгын мүнөө үргэлжэлүүлэгдэжэ бай... һандань һанаагаа зобохотнай зүб га... Советскэ Союз тоолоод, нимэ буу зэбсэг... туршалгые хорюулхын түлөө тэмсэ... эхилһэн Танай түлөөлжэ байһан Комит... дэй хандалгые һайшаана.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэтэ зорилго

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, хүдөө нютагуудайшье ажалшад Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө шармайн оролдоно. Эгээл энэ үедэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй урда тон харюусалгатай зорилго табигдана. Тэдэнэр хадаа ажалшадые худалдаа наймаагаар таһалгаряагүй хангаха зуураа, худалдан абагшадай хэрэглэжэ байһан эд бараа элбэгээр наймаалха уялгатай.

Манай республикын худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, 1957 оной түрүүшын хахад соо ажалшадта эд бараа наймаалха түсэбөө 101,3 процент, комиссионно наймаагаар—130 шахуу процент дүүргэбэ. Тэрэшэлэн ниитын эдеэ хоолой предприятинууд хүдэлмэреэ урдынхида орходоо нилээд һайжаруулаа. Түрүүшын хахад жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр универмагай, горпромторгын, уһан замшадай Орсын коллективүүд эд бараа наймаалха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гараа. Тиихэдэ Бурмонкоопсоюзай системын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрһэн энэ үе соо хүдөөгэй ажалшадта эд бараа, эдеэ хоолой зүйл худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, Читын облпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэдые мүрысөөндэ илаба.

Советскэ худалдаа наймаанай хүдэлмэриие һайнаар табижа шадаһан коллективүүд һара, квартал бүриингөө даалгабарие үлүүлэн дүүргэнэ, худалдан абагшадайнгаа дунда хүндэтэй болонхой. Бичурын аймпотребсоюзай Бүүгэй сельпогой магазинай наймаалагша нүхэр Собенников, Хориин аймпотребсоюзай 10-дахи магазиниие даагша нүхэр Эрдынеева, Закаменай аймпотребсоюзай сельмагые даагша нүхэр Будаева болон бусад наймаанай түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо оролсоно.

Ажалшадта үргэн хэрэглэлэй эд бараа наймаалха талаар бүхы дээрээ иимэ зарим тэды амжалта туйлагдабашье, худалдаа наймаанай олохон организацинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии байһаар. Хэрбээ республика дотор эд бараа наймаалха хахад жэлэй түсэб бүхыдөө дүүргэгдэһэншье һаань, наймаанай олохон организацинууд түсэбөө дүүргээгүй байха юм. Ниитын эдеэ хоол наймаалдаг предприятинууд түсэбөө дүүргэнэгүй. Жэшээнь, горпищеторг, түмэр замай станциин ресторан, ПВЗ-гэй, барилгын трестын ОРС-нууд муугаар хүдэлмэрилнэ. Эдэ организацинуудай магазинуудта ажалшадай үдэр бүри хэрэглэдэг хилээмэн, зуруул, дабһан, керосин болон бусад эд бараан дуталдадаг байна. Тиихэдэнь складуудтань эдэ эд бараан яһала элбэг байха юм. Магазинай хүдэлмэрилэгшэдэй худалдан абагшадай ямар эд бараа ехээр хэрэглэжэ байһаниие шэнжэлэн үзэдэггүй дээрэһээ иимэ байдал тохёолдоно. Иимэ дутагдал гансахан городой магазинуудта үзэгдэнэ бэшэ, мүн хүдөө нютагуудай магазинуудташье али олон бии. Хойто Байгалай аймпотребсоюзай Куморско рыбкоопой магазинуудта аяар хоёр һарын туршада керосин, тамхин наймаалагдаагүй. Гадна, загаһа барилгын зунай сезоной эхилһэнһээ хойшо эндэ нэгэшье плащ, резиновэ сабхи загаһашадта худалдагдаагүй.

Мүнөө хүдөө нютагуудта ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһа ябажа байна. Эндэ хүдэлмэрилжэ байһан колхознигууд болон механизаторнуудые нүүдэл худалдаа наймаагаар хангаха гээшэ тон шухала болоно. Гэбэшье, зарим аймпотребсоюзуудай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд энэ уялгаяа һайнаар дүүргэжэ шаданагүй. Магазинуудые даагшанар нүүдэл худалдаа наймаатай колхозуудай сабшалан дээгүүр үсөөн гарана.

Бурмонкоопсоюзай системын магазинууд болон столовоонуудта худалдан абагшадые культурнаар хангалга, ариг сэбэрые сахилга һулаар табигданхай. Зарим магазинуудта эд бараанууд хүнэй хараха, үзэхөөр газарта табигданагүй. Тиихэдэ зарим эд бараанда сэнгынь бэшэгдээгүй байха юм. Магазинуудай дурадхалай ба гомодолой дэбтэртэ худалдан абагшад магазинай хүдэлмэридэ байһан элдэб дутагдалые, тэрэшэлэн хүдэлмэрииень һайжаруулха талаар һанамжаяа бэшэнэ. Тэдэ һанамжанууд олонхи ушарта магазинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хараада абтангүйгөөр үлэдэг байна. Ярууна аймпотребсоюзай хэдэн магазинуудай дэбтэртэ бэшэгдэһэн ажалшадай дурадхалнуудаар һүүлшын хэдэн һарада хэмжээн абтаагүй байһаар.

Городуудай болон хүдөө нютагуудтахи ниитын эдеэ хоолой олонхи газарнуудта эдеэ хоол шанар муутайгаар буйлуулагдаһаар зандаа. Столовонуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр худалдан абажа наймаалха, эдеэ хоолойнгоо зүйлые олошоруулха талаар мүртэй хүдэлмэри хэнэгүй. Складтаал байһан крупа, макарон гэхэ мэтын лэ продуктаар хэһэн нэгэл янзын эдеэ хоол хэдэн һарада удаагуур наймаалһаар байна. Мүнөө хүдөөгэй столовонуудта эдеэ хоолой зүйлые олошоруулха арга боломжо хэдышье бии. Элдэб зүйлэй жэмэсүүд бии болоо, огородой болон сагаан эдеэн элбэгжээ.

Магазинууд болон ниитын эдеэ хоолой газарнуудта советскэ худалдаа наймаанай журам наринаар сахигдаха ёһотой. Гэхэтэй хамта, худалдан абагшадта эдеэ хоолой зүйл дутуугаар шэгнэхэ, үнэ сэнгыень буруугаар абаха, бусаагдаха ёһотой зэд мүнгые өөртөө үлөөхэ ябадал али олон үзэгдэнэ. Иимэ зохихогүй ябадал юу харуулнаб гэхэдэ, наймаанай организацинуудай шалгалта хиналтын аппарадай муугаар хүдэлмэрилдэгые гэршэлнэ бшуу. Шалгалтын хүдэлмэриин муугаар лэ табигдаһан газарта гүрэнэй эд бараа үрихэ, үбэршэлхэ ябадал гарана. Худалдаа наймаанай талаар БМАССР-тэхи гүрэнэй главна инспекторэй үнгэргэһэн шалгалта түмэрзамшадай ОРС-ын олохон магазинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлээ. Тус системын наймаанай аяар 24 газарта худалдан абагшадые мэхэлһэн ябадал элирүүлэгдээ. № 208, 212, 209 магазинуудай наймаалагшад Безменова. Гамала, Бочкова, Пучкина, Нечаева гэгшэд олон хүнүүдһээ мүнгэ үлүүгээр абаһан байба. Иимэ таарахагүй ябадал гаргаһан эдэ хүдэлмэрилэгшэдтэ зохихо хэмжээн абтаа.

БМАССР-эй худалдаа наймаанай министерствын Бурмонкоопсоюзай хүтэлбэрилэгшэдэй эмхидхэлэй хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр табиһан дээрэһээ гүрэнэй мүнгэ зөөри дутааха ушар гарана. Хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн абаха хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг дээрэһээ наймаанай хүдэлмэридэ тушаан болоһон хүнүүд орожо, гүрэнэй зөөриие хулгайлжа, үбэршэлжэ эхилнэ. Энэ ушарта зарим аймагуудай партийна, советскэ органууд зохихо хэмжээ абанагүй, наймаанай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ хэдэггүй байха юм.

Республика дотороо худалдаа наймаанай хүдэлмэриие ёһотой һайнаар эмхидхэхын тулада магазинууд болон столовоонуудай хүдэлмэриие хинан шалгалгада олониитэ ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэй. Партийна, советскэ органуудай зүгһөө худалдаа наймаанай хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал хандуулагдадаг газарта ажалшадай эрилтэнүүд һайнаар хангагдадаг юм. БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет 1957 оной январь һарада ажалшадай дундаһаа худалдаа наймаанай хүдэлмэриие шалгаха эрхэтэй тусхай хүнүүдые томилхо тухай захиралта гаргаа һэн. Гэбэшье, олонхи районуудта тэдэ шалгагшадай хүдэлмэриие хэншье хүтэлбэрилнэгүй. Городууд болон аймагуудта худалдан абагшадай конференцинүүдые үнгэргэжэ, тэндэ худалдаа наймаанай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо шагнажа, элирүүлэгдэһэн дутагдалыень усадхаха хэмжээ абаха хэрэгтэй.

БМАССР-эй худалдаа наймаанай министерство болон Бурмонкоопсоюз худалдаа наймаанай организацинуудта гэр байрануудые шэнээр бариха хүдэлмэриие тон һулаар хүтэлбэрилнэ. Тиимэһээ олон магази... нууд болон столовонууд үзэмжэгү... муу гэрнүүдтэй. Галуута-Нуура... рудоуправлениин ОРС-ын складаа... дутамаг байһан дээрэһээнь ехэх... эд бараан газаа хэбтэдэг. Круп... сахар, макарон гэхэ мэтын эдеэ хо... лой зүйлэй бороодо орожо гута... ябадал үзэгдэһэн байна. Олохон сто... ловонууд холодильниггүй дээрэһ... эдеэ хоолой зүйлнүүдые гүтаана.

Мүнөө худалдаа наймаанай ор... ганизацинуудай хүдэлмэрилэгшэ... үбэлдэ бэлэдхэлые һайнаар ябуу... жа захалха уялгатай. Ажалшадһа... овощь, жэмэс, һархяаг, һамар гэ... мэтые худалдан абаха саг болоо... Гэхэтэй хамта, худалдаа наймаана... нэгэшье организаци энэ шухал... кампаниие эхилээгүй байһаар. Н... дондо жэлдэ Бурмонкоопсоюз е... аргатай байһан аад, оройдоол 7... тонно һархяаг, 160 тонно эртын ж... мэс бэлэдхээ һэн. Бурмонкоопсо... зай хүтэлбэрилэгшэд хээрын жэмэ... һархяаг, овощь бэлэдхэлгые ойры... сагта дары эхилжэ, тэдэниие хад... галха склад болон холодильнигу... даа заһабарилха уялгатай.

Республикымнай эдеэ хоолой т... варнуудай министерство гүлзөөрг... нэ, үхэр нюдэ, үлир болон бус... жэмэсээр хэһэн варени, овощно... консервэ ажалшадта ехээр худалд... ха аргаяа хүсэд хэрэглэнэгүй. Энэ... дээрэһээ боложо, эдеэ хоолой тэ... зүйлнүүдые ондоо область бол... республикануудһаа асарха баат... болонобди. Тус министерствын х... тэлбэрилэгшэд үйлэдбэрилдэг эд... хоолойнгоо ассортиментые энэ жэ... дэ олошоруулха талаар шухал... хэмжээ абаха уялгатай.

И. ПРОЗОРОВ, КПСС-эй Обкомой захиргаанай. худалд... наймаанай болон финанснууда... органуудай таһагые даагшы... орлогшо.

...ОНИН АЖАЛ—КОЛХОЗОЙ БАЯЛИГ

◆ Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа түлжүүлһэн Яруунын аймагай „Путь ...ализма" колхозой хонишон Ц. Дамбаева ерэхэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абажа ...жүүлхэ, хонин бүриһөө нооһо хайшалалгаяа хахад килограммаар дээшэлүүлхэ уялга абаа. ...Зэдын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ц. Эрдынеев хонидоо үбэл хурьга...лжа, түл һайнаар абана, нооһо ехээр хайшална. ◆ Яруунын аймагай „Улаан Туяа", Хориин ...агай „Победа" колхозуудта хонидой үүлтэр түргэнөөр һайжаржа, эрхим шанартай нооһон жэл ...и ехээр хайшалагдадаг болоо. ◆ Кударын аймагай „Путь коммунизма" колхозойхид мүнөө жэл ...н хони хэнзэлүүлхэнь.

АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАН ХОНИШОН

...хэ Яруунын хоймор талын ур... салуу бэлшээридэ һүрэг хони... бэлшэжэ ябахань харагдадаг. ...хадаа Жэбхээһэн гэжэ газарта ...жа байһан «Путь социализма» ...хозой түрүү хонишон Цыпил... Дамбаевагай даадаг отарын ...д гээшэ.

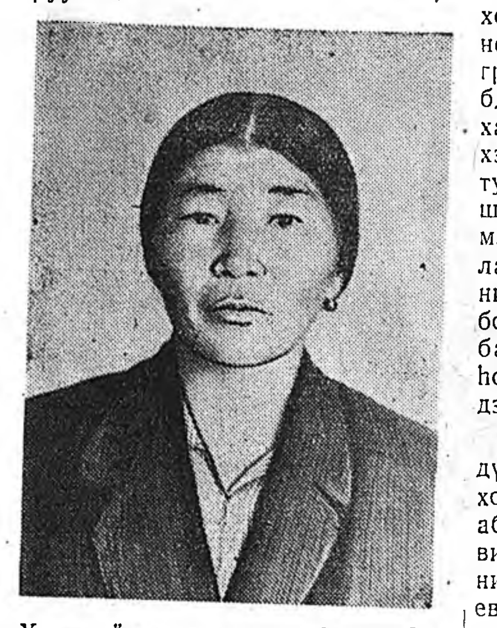
Цыпилмаа Дамбаева ажалдаа ...гарһан, артелиимнай эрхим тү... хонишодой нэгэн юм даа,—гэ... колхозой партийна эхин органи...ин секретарь Цыренжап Шира... ...ч Ширабон омогорхон хөөрэ...

...ытэй малша бурядай бүлэдэ ...һэн Цыпилмаа Дамбаевае бүри ...үүн ябахаһаа хойшо мал ажал... ...уратайень, һүбэлгэн бэрхыень ...хэдэз «энэ басаган угаашторoo ...лша, малша хүн болохо даа» гэ... нютагайнь зон хэлсэдэг һэн. ... нютагайнь зон дэмы хэлсээ...

Хори шахуу жэлдэ колхозойн... мал ажалда ябанаб. Мүнөө ...ллахада урматай болоо даа,— ...э дүүрэн улаан шарайтай, саб ...эхэнэрэй хөөрэжэ байхада, үнэ... ...өөшье артель нютагайнгаа арь... баян хэшэгые—адуу малые ...доjо харууһалдаг малшадай ...иинь гэжэ энэ нүхэрые аба... ...р мэдэхээр юм.

...үнөө нүхэр Дамбаевагай отара... ...00 гаран эхэ хонид бии. Эдэ хо... ...е хонишон Цыпилмаа өөрын... ...эгэшэ Цыбжит Дамбаеватай, залуу хонишон Дулмажап Рин... ...оватай суггаа харууһална. Энэ ...эй үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар ...ргэжэ, хонидоо бултыень тобир ...анаар хүхэ ногоондо гаргаһан, ...ю зунай эльдин сагта ургаса... һайн бэлшээридэ бүри тарга... ...жа байна. Отарын хонишод ... жэлдэ оролдосотой һайнаар ...ллажа, 100 эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа, нэгэшье гарза... ...өөр түлжүүлээ юм.

...ндаа таргалһан хонидоо нама... сагта талха тарянай һуурида, ...э ногоондо бэлшээжэ, тобир ...аар үбэлжэлгэдэ оруулжа, ха... болотор хүсэ шадалынь табюу... ...үй ондо оруулдаг. Шадалтай ...ан хонинһоо гараһан хурьган тобир томо байдаг. Нарай багадаа эхынгээ һүндэ садажа түлжэһэн хурьгад түргэн томо болодог. Эдэ хонишод хони хурьгадайнгаа байрые өөһэдөө дулаалаад, тэжээл уһыень таһалгаряагүйгөөр үгэжэ харууһалдаг.

Хонидойнгоо түрэлгэн соогуур отарын хонишод ахалагша хонишон Цыпилмаа Дамбаевагай заабари доронь үдэр һүнигүй оролдожо ажалладаг юм. Хурьгадайнгаа байрые хэдэн таһаг болгожо хубаагаад, хурьгадаа таба арбаарнь эхэтэйнь таһалга бүхэн соо һайса түлжэтэрнь байлгадаг. Хурьгадай гараһаар 50—60 хоножо, һайхан набшаһалиг үбһэ бэрхээр эдидэг, боро эдеэндэ ороһон хойнонь эхэ хонидые үдэртөө бэлшээридэ гаргадаг, тиигээд һүнинь хурьгадтайнь сугтань хонуулдаг юм. Үдэртөө хонидоо хоёр дахин хашаандань асаржа, хурьгадаа хүхүүлдэг. Тиигэжэ отарын хонишод абаһан түлөө гарзагүйгөөр түлжүүлдэг болоһон, мүнөө отарадаа эхэ хонидой һубайрха ябадалые эсэслэн усадхажа шадаа.

— Үбэлэй һарануудта хонидые түрүүлхэ гээшэ ехэл һайн арга байна. Урдань бидэ үбэл түрүүлхэ гэхэдэнь, ямар үрэ үгэхэ юм гэжэ хэлэгшэ һэмди. Энэ аргын ашаар абаһан түлөө гарзалуулхаяа болёобди,—гэжэ хонишон Цыпилмаа Дамбаева хөөрөөд,—хонидоймнай үүлтэр муу, нооһо тон багые абанабди. Нооһо ехээр абадаг болохын тула хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулхаар болоо гэжэ һананаб, түрүү хонишодой хонин бүриһөө 4—5 килограмм нооһо абахада, бидэнэр 2 килограмм хүрэхэгүйе арайхан абанабди, — гээд хонишон ехэл атаархангяар хөөрэнэ. Энэ хонишоной хэлэгшэ тон зүб. Яахадааб гэхэдэ, тус колхоз эбэртэ бодо малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө хүдэлмэри хэжэ, оролдолго гаргажа, яһала һайн аша үрэ туйлабашье, хонин ажалаа олзо ехэтэй һалбари болгохые үшөө хүсэд оролдоогүй байшоо. Тиимэһээ тус колхоз нооһо абалгаараа аймаг соогоо гээгдэнги колхозуудай нэгэн байһаар.

Мүнөө зургаадахи табанжэлэй дүүрэтэр хонин һүрэгэй тоо толгойе хоёр дахин олошоруулжа, нооһо абалгые ехэдхэхэ тухай партии, правительствын хандалга Бэшэгтэй танилсаад байхадаа, хонишон Дамбаева хамта ажалладаг нүхэдтэеэ отарынгаа хонидой тоо хоёр дахин олошоруулха гэжэ шиидээ. Тиигээд энэ үе соогоо хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулжа, хонин бүриһөө хоёр килограмм бэшэ, харин 4—5 килограмм нооһо абадаг болохо зорилго урдаа табяа. Эдэ хонишодой энэ уялгаяа бэелүүлхэ байһанда этигэхээр юм.

Мүнөө отарын хонишод шэлэмэл һайн үүлтэртэ хусын үрэһөөр хонидоо июль һарада искусственна аргаар үрэжүүлээ. Тиигэжэ шэнэ жэлэй гаратар 400 гаран хурьга абаха юм.

Яруунын түрүү хонишодой нэгэн Дамбаева эндэ һаяхан болоһон түрүү хонишодой республиканска зүблөөндэ хабаадалсажа, ерэхэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абажа түлжүүлхэ, энэ жэлэйхиһээ нооһо абалгые хонин бүриһөө 500 граммаар дээшэлүүлхэ уялга абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Цыпилмаа Дамбаева.

Ц. Дандаров.

...үрүү хонишон Цыбжит Митыпова

...руунын аймагай «Улаан Туяа» ...хозой түрүү хонишон Цыбжит ...ыпова жэл бүхэндэ хонидоо то... тарган ондо оруулжа, абаһан ...ө гарзагүйгөөр түлжүүлжэ ша...аг, нооһо абалгые ехэ болгодог ... Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бү...өө 98 хурьга абажа түлжүүлээ. ...онин бүриһөө 2,9 килограмм ...ю хайшалаа. Нооһо хайшалха ...быль 2,3 килограмм байгаа. ...үнөө элдин зунай хүхэ ногооной ...э хонидоо һайнаар бэлшээн, ...м таргалуулжа байна. Хонишон ...ыпова хонидоо үглөөгүүр бэл...ридэ эртэ гаргажа, орой боло... ябуулдаг, үдэртөө хоёр, гурба ...ин уһалдаг юм. Тиигэжэ колхо...иго хонин ажалые улам хүг...хын түлөө оролдосотой һайнаар ...ллажа байһанайнгаа урманда ...э һаяхан түрүү хонишодой рес...ликын зүблөөндэ хабаадажа ...э.

Т. Шойдоков.

Хэнзэ хурьгадые олоор абахань

...нэ жэлдэ хонидойнгоо тоо тол...е 35 процентээр олошоруулһан, ...ин бүриһөө 3,4 килограмм нооһо ...шалһан Кударын аймагай «Путь ...мунизма» колхозойхид шэнэ жэ... гаратар үшөө хэнзэ хурьгадые ...ор абаха гэжэ шиидээ. Тиигээд ...гэнүүдые, үбэл эртэ хурь...һан, хурьга хаяһан, һубайрһан ...идые суглуулжа, июль һара соо ...усственна аргаар үрэжүүлбэ. ...ита мянгаад хонин үрэжүүлэг... Тиигэжэ ноябрь, декабрь һара...удта энэ тухай хурьгад абтахань.

С. Таханов.

Нооһо ехээр хайшалба

...оринн аймагай «Победа» кол... энэ жэлдэ үнгэрэгшэ жэлэйхидэ ...ходоо хонин бүриһөө 340 грамм ...оһо үлүү ехээр хайшалба. Түрүү ...нишод А. Мартынов, Е. Степанов, Лежнин, А. Абрамов, П. Марты... ...гэгшэд бараһhаа ехэ нооһо хай...лаа. Колхозой правлени эдэ хо...шодтоо эрхим ажалайнь түлөө ...ита 315 килограмм нооһо нэмэл... түлбэри болгон үгөө. П. Марты...—53, А. Мартынов, А. Лежнин ...р тус тудтаа—43 килограмм нооһо абаха болобо. ...Мүн олон хонишод нэмэлтэ түл...ридөө мүнгэ абаа.

А. Павлов.

Үбэлэй түл һайнаар түлжэнэ

Зэдэ голой урда бэе хони адуулхада таарамжатай зохид газар юм. Үбэлэй сагта хони бэлшээхэдэ хадатай газар бии, зундаа гол нуга газаршье бии юм. Энэ газараймнай хагда ногоон нарин һайн. Тиимэһээ хони бэлшээхэдэ таргаластай байдаг. Жэлэй дүрбэн сагта хонидоо адуулгада ябуулдаг хадаа һайн хагда ногоотой бэлшээриин газар шэлэн олохо хэрэгтэй болодог. Мүнөө зундаа хоёр газар зөөжэ хонидоо адуулнабди.

Би арбаад жэл соо эхэ хонидые хаража ябанаб. Хониднай нарибтар нооһотой үүлтэрэй юм. Табан зуу гаран эхэ хонидтойб. Мүнөө жэлдэ зуун эхэ хонинһоо 97 хурьга абажа түлжүүлээб. Дунда зэргээр хонин бүриһөө 4 килограмм нооһон хайшалагдаа.

Партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй табиһан зорилго бэелүүлэн, манай колхозой хонишод шэнэ жэлэй гаратар олон хони хурьгалуулхаар шиидэнхэй. Манай колхозой 3 отарада декабрь соо хурьга абахаар хонидоо үрэжүүлжэ байна. Манай отарынхид хурьгадаа эхэһээнь таһалжа тушаагаа. Июль соо хурьгадаа эхэһээнь таһалхадамнай тон баганнь 18 килограмм, тон томонь 40 килограмм татаа.

Хоёр жэл соо хонидоо үбэл — январь, февраль һарануудта хурьгалуулаабди. Энэ аргын һайн байһан тухай мүнөө олон юумэ ярилтагүй. Энэ хоёр жэлэй дүршэл дээрэһээ харахада, хонидые февраль соо хурьгалуулхада бүри һайн. Мүнөөшье жэлдэ баһа февраль соо хурьга абахаар хонидоо октябрь соо ороондо оруулхаяа бэлэдхэл хэнэбди. Хонидые үрэжүүлхэ үедэ өөрөө энэ хүдэлмэридэ хабаадалсажа, хусада ороһон хонидые тон нарннаар бүридхөөд, һүрэг соо һубай хонидой байгаа һаань, хусада табидаг байнаб.

Хонидые хараха, эдеэлүүлхэ хүдэлмэри һайжаруулха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ зарим тэды хүдэлмэри хэһэн байнабди. Эхэ хонидто кукурузын силос эдюулдэг болообди. Ехэнхидээ март, апрель һарануудта эхэ хониндо силос үгэхэдэ һайн, һү ехэтэй болодог юм. Гадна, һүүлэй жэлнүүдтэ манай колхоз зелёнко ехээр тарижа хонидтоо үгэдэг болонхой. Зелёнкын тарилгада намартаа хонидоо адуулжа, хүшэ абхуулдагбди. Мүн үбэлдөө, хабартаа хурьгалха, хурьгалһан хонидтоо зелёнко эдюулхэдэ һайн. Жэжэ малда зелёнко эдюулхэдэшье шадал тамирынь тэнхээсэтэй болгодог юм. Зелёнко эдиһэн хонидой хүшэ тамир һайн байдаг.

Юундэб даа, үнинһөө хойшо хонидые илангаяа хүйтэнэй сагта уһалдаг заншалгүй байгаабди. Һүүлэй хэды жэлэй хонидоо уһалдаг болоһомнай аргагүй һайн үрэ дүн харуулаа. Хүйтэнэй сагта хонидоо заатагүй үдэрэй хоёр уһалдаг болонхойбди.

Хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха, нооһо ехээр хайшалдаг болохын түлөө манай колхозой хонишод бултадаа тэмсэжэ оронхой. Эдэнэй дунда манайшье отарынхид бинбди.

Ц. Эрдынеев,
Зэдын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Барадий МУНГОНОВ

Хүсөөтэ горхон харьялна

8.

Яһала орой болоһон хэбэртэй, һүниин харанхы бүри харлан үдхэрнэ, огторгойн олон түмэн одо мүшэд улам гэрэлтэйгээр ялалзана. Үбһэшэд нэгэн-хоёроороо һубариһаар отог доогуураа гүлгиржэ, үбгэн бригадирайнгаа хэлэһэн шэнэ юумэн тухай унта унтатараа хөөрэлдэнэ. Бахана хөөрэлдөөндэ оролсонгүй, хүнжэлдөө бухаад, хүдэлэнгүй хэбтэнэ. Бригадын тогоошон Шархуу эжы зүүн урда углуудаа үни хада унташанхай хэбэртэй, шиидшье гэнэгүй. Харин лэ тэрэнэй бага басаган Норжимо, Дулма, Дугар, Лубсан, Дамдин үбгэн галайнгаа ойро үлэжэ, энэ тэрэ юумэ үшөө хөөрэлдэһөөр һууна.

—Зай, та хоёр мүнөө ябажа шадахаа болёо хад таа. Үргөө дэлгээһээр таанадые һаатуулаадхиба аа гүб,—гэжэ үбгэн бригадир Дулма Дугар хоёрто хэлэбэ. — Амаржа унтаад, үглөөгүүр эртэхэн ошоходотнай яаха юм. Морин бии хаям...

—Нээрээш тиихэмнай бэшэ гү? Юугээ һүниин зоргоор гүйлгэлдэхэбибди, — гээд Дулма Дугар тээшэ асуунгяар хараадхиба.

—Намда хамаагүй. «Һүнидэ орой үгы» гээд, ябажаш ябаа һаа болохо,—гэбэ Дугар.

—Зай, өөһэдөө мэдэгты. Юрэдөө би хонхойхом саашаа... Аа... жаалда, шууд мартан алдабалби, зүнэгшни. Энэ кукурузынгаа звено һөөргэнь бусаагты гэнэ гэжэ түрүүлэгшэдэ хэлээрэйгтыл даа, мартангүй... Кукурузаяа харууһалаа һаань дээрэ гээшэ ха. Ай, ях-ха, ях-ха,—гэжэ аахилһаар бодоод, Дулмын аба отог руугаа шургаба. Дулма Дугар хоёр баяртайгаар нюур нюураа харалсаадхиба. Тиигээд «үглөөгүүр эртэхэн ябаха» гэжэ хэлсэһэнэй һүүлээр Дугар мүн лэ унтаха гэжэ үбгэжөөлэй хойноһоо оробо. Дулма Норжимо хоёрой сугтаа унтаха гээд, отогто орохоо ябатарнь Лубсан гэнтэ Норжимын гарһаа аргаахан татажа байлгаба:

—Норжим... багхa хүлеэгыш... Заахан... хэрэг бии һэн...

—Дулма,... ошоһоор байгыш даа. Би сагтаа,...—гэжэрхёод, Норжимо хүбүүн тээшэ эрьежэ, наринаг зөөлэхэн хоолойгоороо асууба:—Зай... юу хэлэхээ һанаа һэмши, Лубсан?...

Нимгэхэн даа шаажан аягатай халуун сай барлад, газарта алдахаяа аргагүй айһандал, Лубсан Норжимын шэрүүхэн аад, дулаахан гарһаа сүмөөхэнөөр дүнгэжэ, отог соохи хүнүүдһээ, үшөө унтараагүй галһаа саашань, һүниин харанхы руу хүтэлхые оролдон, арай дуулдахаар үг-маг шэбэнэбэ:

—Тиишхэнээ... ошоё-ыл даа... Мэдэнэ гүш?... би шамтай...

Лубсан баруун гараараа отогой хойгуур гү, али отогой дээгүүр зангахадал гэбэ. Огторгойн хойто хаягаар хярхагтажа, сагаанаараа эрьежэ ябаһан эгээл тэрэ нарихан сайбар толон худар заагаадхиба гэжэ Норжимодо юундэшьеб һанагдаа бэлэй.

—...Хөөрэлдэхэ гэжэ... һанаа һэм... ээ... эһэ-эһэ... үнинэй һанажа ябагша һэм...

—Юу хэлэхээ һанаа һэмши, хэлээдхииш даа,—гэжэ Норжимо дахин һонирхобо.

—Эндэ аягүйл даа... Дуулахадаа болохо... Холохон болохомнай гү?...—гэжэ шэбэнээд, Лубсан лүнхын харлаһан отог руу хараадхиба. Отогһоо нэгэ бага холо болоходоошье, үшөө зүрхэлжэ ядана, удаарна,—нэгэ юумэ... хэлэхээ һанаа һэм... Байза... юу... хэлэхэ...

— Марташхиба гүш? Яагаа түргэн?—гэжэ Норжимо аргаахан энеэбэ.

— А-а... Нор-жимо, үгг-лөө... юу хэхэбши?...

Норжимо Лубсаниие гайхангяар хаража, бэеэ барингүй, шангаар энеэжэрхин алдаад, пулаадайнгаа шэгшэгээр амаа бүглэбэ:

— Мэдэнэгүйлби. Набша намаа отолгондо гараха гээбдии...

Норжимын энеэхэдэ Лубсан бүри ехээр бахардажа, хэлэхэ гэһэн юумээ нээрээһээ мартажархиба ха, зүрхөө шэшэрүүлэн таһалдангяар амилба:

—Би... силосэй ногоо... саб-шаха... гээбии... Дугар хойто бэе гарахань ха...

— Ой, даарашбаб... Зай, дүүрээ гү?

— Д-дүүрээ... үгы... үшөө...

— Яагаа энеэдэтэйбши даа, Лубсан? Юунһээ айнаш?...

— Э-һэ, э-һэ... мм...

—Оройшье болоо даа. Хожом хэлээрэй зүү, Лубсан. Зүрхэ ороод...,—гэжэ Норжимо энеэбэ, тиинһэн бэерээ Лубсанай шүрбэһэлиг бархигар адха cooһoo бүлеэхэн гараа һугалаад, шэмээгүйхэнөөр гэшхэлэн отог руугаа ябашаба. Дуратай басагандаа һөөл бирагүйгөөр харагдаһандаа, тэрээнтээ өөдэгүй ахираар хөөрэлдэһэндөө өөртөө дураа гутажа, тэнсэлгүйгөөр халуу бусалһан нюуртай Лубсан отог дорохи унтари тээшээ удаахан һалирба.

«Теэд яахабши. Хожомш һаа, хожом...»

Норжимо унтаридаа ерэжэ, Дулмынгаа хажуугаар оробо. Хани басагад хүнжэлөөрөө тархяа хушаад, бүтүүхэн энеэлдэжэ байжа шэбэнэлдэн хөөрэлдэнэ.

— Ямар һонин хүбүүн гээшэб даа, энэ Лубсан,— гэжэ Норжимо энеэбэ.

— Яагааб?

— Ямар бэ даа, нэгэ жэгтэй даа. Тиишхэнээ ошое гээд хүтэлбэл. Нэгэ юумэ хэлэхээ һанааб гэхэ юм...

— Зай, зай, хөөрэл даа, юун гэжэ хэлэнэб?

— Юуш хэлээгүй.

— Юуш хэлээгүй?!

—Бүхэли оролго соо «э-һэ-һэ» гэжэ гэжэ, һанаа алдажа алдажа, «Үглөө юу хэхэбши» гээд һураа гүбши хари...

Басагад хүнжэл дороо амяа бүтэтэрөө, эгшэтэрээ энеэлдэбэ. Тиигээд Дулмань хэлэбэ:

— Шамда дурлашоо ха даа.

— Болил да-аа, Дулма. Юу хэлэнэш? Дуу гаралсажаш шадахагүй, хоёр номгон амитан юу таарахабибдеэ-ээ,—гэжэ Норжимо энэ сагтаа Лубсанда гара гүүлһэн юм шэнги ухаа алдаба.

— Инаг дуранай орёо хэрэгтэ шадамар бэшэш һаа, ажалдаа абарга, хүдэлмэридөө худэр хүбүүн ха юм даа,—гэжэ Дулма хани басагаяа бүри гааруулна, гасаална. Һүүлэй һүүлдэ гэнэн хонгор Норжимо тэрэниие зүбшөөбэ хэбэртэй:

— Тиимэншье тиимэ. Теэд...

— Теэд ямар бэ?

— Дан номгон...

—Үү татай! Харыт гээ энээнээ. «Дан номгон!» Али аба абаһаар таалаад, тэбэрээд һалахагүй хүбүүн хэрэгтэй юм гү шамда?—гэжэ Дулма Норжимоёо зэмэлнэ.

—Ээ... эрьюухэмни, гүлмэрхэмни... «Хүрэ хүрэһөөр бү таалахаа һанашыш» гэжэ Дугарта хэлэжэ ядаа агшаб. Уулзахадаа таалангүй байжа яаш шадахагүй...

—Аргагүй дуратай байгаа аалам? Лубсан намда нээрээһээ дуратай һаа, таалаха байгаал,—гэжэ Норжимо гомдолтойгоор хэлэнэ.

—Хубхай тааласагааханшье һайтай муутай юм бэзэ. Хэп мэдэбэ-э саш, эдэ хүбүүдышни... Таалажа таалажа, тэрэ бэеэрээ хашараад, хаяад арилха һэн гү? Хара хараһаар хушуугаа жумбылгэхэдөөд ерэхэдэнь айдаһамни хүрэгшэ,—гэжэ Дулмань бүри хүхишэбэ.

—Зай даа. Элдэбээр бү дуугарал даа. Дугар залaндааш тиихэгүй,— Норжимо нээрээһээ дураа гутапа.

Тиигээд хоюулап дуугай болоод хэбтэнэ. Тэдэнэр зосооxoноо юун тухай бодопо ааб? Магад «хүрэ хүрэһөөр таалахаа һанадаг», эелдэр зантай Дугар тухай, үгыш һаа мүнөө үдэшэндөө урагшагүйдэжэ, хоёр басагадай хөөрөөндэ ороһон «модохир» хүжүүн Лубсан тухай бодоно гү, лажа мэдэхэб. Гэбэшье, Норжимонь Дулмынгаа хөөрөөн дээрэһээ нэгэ шухала юумэ ухаандаа хадуужа абаа һэн. «Модохир» хүжүүн Лубсаниинь мүнөө тэрээндэ һураггүй ондоогоор, даншье энеэдэтэй бэшээр харагдаа бэлэй.

...Дулма Норжимо хоёр багаһаа хойшо үелжэ ябаһан басагад юм. Норжимонь Дулмаһаа нэгэ дүү, арбан юһэтэй һэн. Тэдэнэр үндэр набтараараашье адли, аб адлихан хара гэзэгэтэй бэлэй. Зүгөөр Норжимынь нюур гонзогор харашаг. Нюдэниинь түхэреэн ехэ аад, мүн лэ хаб харахан. Тэдэниие илгаруулха юумэ гэхэдэ, одоол зан абаринь тад ондоонууд. Дулмань эридшэг зантай, һанаһан байһанаа сэхэ руунь табижархидаг. Норжимонь гүлмэр даруухан зантай, хүнэй юумэ һурахада, «би мэдэнэгүйлби, хари тиимэ бэшэ юм гү» гэжэ маргангяар харюусадаг. Хэдэн жэлэй саана, үшөө бишыхан байхадань, Шархуу эжы басагаяа «мэдэлшэн» болгожо һархайха гэжэ һанаһаниинь юушье бүтөөгүй юм. Норжимонь тиимэ нарин юумэдэ оройдоо шадабаригүй байшоо. Шархуу эжы нэгэ жэл тухай ядалдаад, энэ орёо нарин юумые өөр дээрээ даажа абаһан байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо һар-шархэн доохонуур, нюуса далдахаар үзэл үзэжэ, гэнэн хонгор тархинуудай солхообохонуудые тоһо лэбшэшэһэн хурин тэрлигэйнгээ халааһан хармаанда хэдэг болоһон юм гэлсэдэг. Харин һаянай бүри нюуса далдахан болонхой аа гү, балай юумэ дуулдадаггүй. Шархуу эжы бага ажалтайхан аад, һү сагаа долёоходоод һуухаар хүдэлмэридэ ябалсаатаяа агша. Жэшээнь, үбһэшэнэй отогто гү, али полевой станда тогоошон болоодхихо ехэ дуратай. Мүноошье худынгаа—Рэгзэд бригадирай туһаламжаар Гармын Дамдинай бригадада тогоошон болоодхинхой...

Уданшгүй Дулма Норжимо хоёр бүхөөр тэбэрилдэн унташаба. Байн байн отог доро үбһэшэдэй гүбэр-шэбэр дуугаралсахань замхажа, энэ тэрэ углууда хүнэй хурхиралдахань соностоно. Һүниин зайгуул бүхэтэр боргооһон отог соогуур уншарагтай дуугаа татажа, хурса хоншоороо шургуулхаар бэлэн газар бэдэрнэ хэбэртэй. Хирэ хирэ болоод отогой онгорхой амһараар һүниин һэбшээн һүр-һархан һэбижэ, аяар хойто голһоо бөөтолой һөөлдэнгир хонгирооe, ойрохон урдагша Хүсөөтэ горхоной шуумар дорюухан аялгые харагдахагүй дали дээгүүрээ үлгыдэн асарна.

Баруун ой соо, эгээл тэрэ Дархитын нуурай урдүүрхи хасууринууд багта шара шубуун хоёр-гурба һүхиреөд, һөөргөө абяа аниргүй болошобо.

Спортын мастер Красавинай статьяе зүбшэн хэлсэлгэ

Бурят барилдаан тухай

Советскэ Союзай арадуудай национальна спорт хадаа соёл болбосоролой ба түүхын горьтойхон удхашанартай байна. Нэгэ талаһаа, тус спорт манай ороной арадуудай национальна культурын баялигые элитээр гэршэлнэ. Нүгөө талаһаа, хүнэй махабадые хүмүүжүүлхэ шухала хэрэгсэлнүүдэй нэгэниинь болоно. Гэхэ зуура, советскэ арадуудай удхаараа социалистическэ, маяг түхэлөөрөө национальна культурын хүгжэлтэдэ олон үндэһэ яһатанай спорт мэдээжэ үүргэ дүүргэжэ, өөрынгөө хубитые оруулдаг байна.

БМАССР-тэ бүхэ барилдаан үргэнөөр дэлгэрэнхэй, улад зоной дунда ехээр һайшаагдадаг спорт юм. Барилдаан гээшэ хүнэй бэеые хүдэр шанга, һүбэлгэн шуран болгодог юм. Гадна, барилдаан хадаа эрэлхэг зориг, эдэбхи үүсхэл гэхэ мэтэ махабадын, сэдьхэлэй һайн һайхан шэнжэ түрүүлэн хүмүүжүүлдэг.

Бурят арадай энэ спортые бүри ехээр хүгжөөхын түлөө тусхай хэмжээ абаха хэрэгтэй. Нэн түрүүн, олон зониие энэ спортдо хабаадуулжа, һуралсалай-хүмүүжүүлгын ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха шухала. Республикын аймаг бүхэндэ, физкультурна коллектив бүхэндэ бурят барилдаанай секци нээжэ, залуушуулые олоор хабаадуулаад, саг үргэлжэ мүрысөө эмхидхэжэ байха хэрэгтэй. Тиимэ секцинүүдые колхоз, МТС, завод, фабрика, һуралсалай газар, һургуули, ДСО бүхэндэ нээжэ болохоор байна. Секциин гэшүүн болоһон хүн врачын бэшэһэн тусхай карточкатай байха зэргэтэй. Тэрээн соонь барилдаашын бэеын элүүр, махабадын хүгжэлтэ тухай бэшэгдэжэ байха ёһотой. Барилдаагаар мүрысөөнэй боложо байха үедэ врачебно-спортивна консультаци эмхидхэхэ шухала.

Барилдаашадай секцидэ һурагшадые 11 наһанһаа дээшэ, залуушуул болон бүдүүн зониие абаха хэрэгтэй. Бэеын хүгжэлтые харaaдаа абажа, үхибүүд болон залуушуулай барилдаа тусгаар эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Барилдаагаар һайн үрэ дүн туйлахын тула ехэхэн бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ, бүхы жэлэй туршада недели соо гурба дахин энэ секци хүдэлхэ ёһотой.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультурын ба спортын комитедэй баталһан бурят барилдаанай дүримүүд соо дутуу дунда зүйлнүүд дайралдана. Барилдаае үшөө нарижуулхын тула иимэ юумэ хэбэл таараха гэжэ һананаб:

1. Барилдаашад бүһэтэйгөөр барилдаха ёһотой. Мүнөө үедэ барилдаашад бүһэгүйгөөр барилдана. Энэ таарамжагүй. Бүһэ хадаа барилдаха үедэнь элдэб арга хэрэглэхэдэ барилдаашадта туһалдаг ха юм. Бүһын ашаар тэдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлхэ зэргэтэй. 50 сантиметр үргэнтэй, 4 метр шахуу утатай бүхэ бүдөөр тусхай бүһэнүүдые бэлдэхэдэ таарамжатай.

2. Барилдаашадые шэгнүүрэйнь зэргээр гурбан категоридо хубааха. Жэшээнь, хүнгэн бэетэн—60 килограмм хүрэтэр, дунда бэетэн—70 килограмм хүрэтэр, хүндэ бэетэн—70-һаа дээшэ. Гадна, иимэ хэмжүүрээр эрэшүүл болон залуушуулые тус тустань хубааха.

3. Найр, наадан дээрэ үхибүүдые 11 наһанһаань эхилжэ барилдуулха. Һурагшад һургуули соогоо түрүү һуури эзэлхын түлөө, һургуулинууд хоорондын мүрысөөндэ барилдаха ёһотой.

4. 17—18 наһатай залуу барилдаашадта 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи гэһэн барилдаанай тусхай разряд тогтоохо.

Колхознигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай дунда бүхэ барилдаагаар һуралсалай-спортивна хүдэлмэриие һайжаруулха талаар иимэ хэмжээнүүдые абаха, гэбэл:

1. Городууд болон аймагуудай физкультура ба спортын комитедүүд, Облпрофсоведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын Совет, комсомолой горком, айкомууд бурят барилдаае хүгжөөхын тула бодото түсэб—хэмжээ-ябуулгануудые хараалха.

2. Барилдаагаар тренер, инструктор болон судьянуудые куст бүхэндэ бэлдэхэ.

3. БМАССР-эй Культурын Министерство аймагай болон хүдөөгэй клубуудай дэргэдэ барилдаа эрхилхээр хэмжээ-ябуулгануудые хараалха.

4. Республикын Гэгээрэлэй министерство һургуули бүхэндэ бурят барилдаагаар тусхай секци эмхидхэхэ, мүн Улан-Удын спортивна һургуулиин дэргэдэ тиимэ отделени бии болгохо.

5. Барилдаагаар мүрысөө жэлэй туршада ходоо эмхидхэжэ байха.

6. Бурят барилдаагаар разрядтай болоһон бүхэшүүлэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхын түлөө тэдэнэй дунда тусхай мүрысөө эмхидхэдэг байха хэрэгтэй.

Дээрэ дурсагдаһан хэмжээ-ябуулга бэелүүлээд байбал бурят арадай һонирхолтой спорт — бүхэ барилдаанай бүри үргэнөөр хүгжэхэнь лабтай.

К. Шапров, Эрхүүгэй пединститудай физкультура ба спортын кафедрые даагша.

Москвада боложо байгаа залуушуулай студентнэрэй VI фестиваль

Манай Эхэ ороной ниислэл хото Москвада залуушуул болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль 8-дахи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Августын 4-нэй амаралтын үдэр олон мянган хүбүүд, басагад Горькиин нэрэмжэтэ соел гэгээрэлэй болон амаралтын түбэй паркда сугларжа, дуу хүгжэмэй, хатар танцын гоё һайхан һайндэр хээ.

Албаниһаа ерэһэн айлшадай дуу дуулахада, Болгариин хэдэн басагадай гайхамшагта һайханаар наадахадань хүн зон халуунаар альгаа ташалдаа. Венгриһээ ерэһэн комсомол-залуушуулай хоор, Польшын «Шленск» гэжэ ансамбль, Румыниин хатаршад болон дуушад эндэ наадаяа харуулаа.

Советскэ Союзай союзна республиканuудай залуушуулай наада гаргахыень хилын саанахи залуушуул хараба. Российска Федерациин дуушад сценэ дээрэ гаража,ород арадай сэдьхэл хүдэлгэмэ, гоё һайхан, ирагуу аялгатай дуунуудые дуулаһан, гал дүлэндэл адли ородой пляскые хатаршад наадажа, элдэб олон оронуудай залуушуулые ехээр һонирхуулба. Наада гаргаһан бүхы коллективүүд—Бакугай студентнүүдэй хоорше, Белоруссиин гүрэнэй хоор гү, али Белоруссиин Озерщина тосхоной хоор, Вильнюсын залуушуулай хоор, хатар болон дуу хүгжэмэй Памирска ансамбль, Туркмениһээ ерэһэн самодеятельностиин хоор, Латвиин университетэй хоор, хатаршад—эдэ бүгэдөөрөө өөһэдынгөө яһатанай эгээл һайн һайхан юумэнүүдые, советскэ засагай үедэ республикын композиторнуудай зохёоһон гоё дуунуудые гүйсэдхэхэ гэжэ оролдоһон байна. Мүн тэрэшэлэн Каракалпакска АССР-эй дуу хатарай ансамбль, Полтавын бандуристнуудай ансамбль, Эстониин Тарту гэжэ городой студент-хатаршад мүн лэ эндэ наада харуулаа.

Дуу хүгжэмэй, хатар танцын энэ һайндэр хэдэн час үргэлжэлөө.

* * *

Августын 3-най үдэр Хитадай делегаци Бразилиин делегадуудтай уулзаа. Бразилиин болон Хитадай делегациинхид бэе бэедээ бэлэг үгэлсэһэн, значогуудаа андалдалсаһан, хатар танца ехээр хэһэн, дуунуудые дуулалдаһан байна.

«Компрессор» гэжэ Москвагай заводой клуб соо Таджикска ССР-эй хүбүүд, басагад Вьетнамай залуушуултай уулзаба. Таджикистанай ЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь Ибодат Рахимова республикын хүбүүд, басагадай зүгһөө Вьетнамай баатарлиг залуушуулай түлөөлэгшэдтэ фестивалиин һүлдэ тэмдэг һиилэһэн ковер бэлэглээ. Вьетнамай делегациин хүтэлбэрилэгшэ Хоин Кыонг энэ бэлэгэйнь түлөө таджик нүхэдөө амаршалаад, Москвада болоһон гайхамшагта уулзалгануудаа Вьетнамай хүбүүд, басагад хэзээшье мартахагүй гэжэ мэдүүлбэ.

—Франци болон Чехословакиин залуушуул хододоо хани барисаатай байдаг байгаа,—гэжэ Франци болон Чехословакиин делегадуудай уулзалган дээрэ Чехословакиин залуушуулай түлөөлэгшэ Милослав Венкер хэлэбэ.— Бидэ ходо Франци ошодогбди, мүн парижайхидшье байд гээд лэ манайда айлшалдаг. Бидэнэр Франциин гайхамшагта түүхын заншалые, соёл болбосоролыень үндэрөөр сэгнэдэгбди,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Бидэнэр Прага ошожо, фестивальда хабаадаа һэмди. Танай залуушуул бидэниие тон ехээр хүндэлөө һэн. Манай оронуудай табиһан ехэ уг зорилгодоо ондо ондоо замаар ошожо ябаашье һаань, эб найрамдалай түлөө һайн һайхан ниитэ тэмсэл бидэниие нэгэдүүлнэ,—гэжэ Францийн залуушуулай түлөөлэгшэ Жан-Пьер Бурьон хэлэбэ.

Августын 4-дэ залуу багшанар уулзажа, бага хүүгэдые хүмүүжүүлхэ, эрдэм мэргэжэлдэ һургаха, мэргэжэлтэй һайн багшанарые бэлэдхэхэ, мүн багшанарай байдал тухай, хүүгэдэй элүүрые хамгаалха тухай, хүмүүжүүлгын мүнөө үеын арга методууд тухай хөөрэлдэһэн байна.

Франциин түлөөлэгшэ Р. Дюбуа Франци болон Бельгиин делегацинуудай зүгһөө дэлхэйн бүхы багшанарта хандаһан уряалай проект дурадхаба. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Хэрбээ багша гээшэ арад зонтоёо тон нягта холбоотой байгаал һаа, һургажа байһан хүүгэдээ Эхэ орондоо инаглан дураладагаар, хэтэ үеын заншалыень дүүргэдэгээр, ондоо оронуудай соёл культурые хүндэлдэгөөр, эб найрамдалай, бэе бэедээ туһалалсалгын үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлжэ шадаха байна.

Шэнэ дай үүдхэхэ гэһэн номнолтой, зэбсэг түргөөр бүтээхэ ябадалтай бидэнэр тэмсэхэ ёһотойбди!

Үри хүүгэдэйнгөө зол жаргалтай байхын тулада нэгэдэнхэй байя!

Эб найрамдалай, хани барисаанай илан мандахын түлөө нэгэдэнхэй байя!»

Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн VI фестивальда хабаадагшад залуу багшанарай энэ уряалые альга ташалгаар угтаа.

* * *

Алжирай, Египедэй, Иорданиин, Ирагай, Ливанай, Мароккын, Сириин, Суданай, Тунисай болон бусад араб оронуудай делегацинууд сугларжа, августын 4-нэй үдэр москвагайхид болон айлшадта зүүн зүгэй искусствые харуулаа. Энэ һэрюухэн үдэшэ К. С. Станиславскиин болон В. И. Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ хүгжэмтэ театрын зал соо нэгэшье эзэлэгдээгүй һуури үгы байгаа һэн.

...Палестинын болон Тунисай дуунууд зэдэлнэ. «Самах» гэхэ гү, али оршуулхада «Огторгой» гэһэн гоё һайхан Сириин хатар нэгэн үедэ уян һалархайгаар, нэгэ үедэ эршэмтэй түргэнөөр гүйсэдхэгдэжэ, хүгжэмтэ инструментнүүдэй абяае дахана.

Алжирай дуушад өөһэдынгөө дуунуудые дуулажа, хизааргүй үргэн тала дайдаяа, орон нютагайнгаа гайхамшагта хүнүүдые магтан суурхуулна.

«О, һүни» гэһэн Египедэй гоё һайхан бужэг нилээд удаан саг соо харуулагдаба. Энэ бужэгтэ суута киноактриса, хатарша эхэнэр Наима Акиф хабаадалсана. Эгээлэй һайхан басаганда дурлаһан таряашан хүбүүнэй гашуудалта, хүндэ хүшэр хуби заяан тухай энэ бужэг соо харуулагдана.

Августын 4. (ТАСС).

Москва. Залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль. Москва шадарай Химки гэжэ газарта хани барсаанай сэсэрлиг һуулгагдажа байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чилиин хүбүүн Хуан Флорис, Москвагай басагад Валентина Пантелеева ,Екатерина Галенкова гэгшэд эб найрамдалай модо һуулгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Москва. Залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль. Зүүн зүгэй эртэ урдын хатар танцануудые, арадай танцануудые болон мүнөөнэй бальна танцануудые хатаралгаар уранһайханай уласхоорондын конкурс боложо байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Союзуудай байшангай колонно зал соо забһарлалгын үедэ. Дуу хүгжэмэй болон пляскын Нражска Гүрэнэй ансамблиин хатарша басаган Л. Лешковова, Цейлоной танцын национальна ансамблиин хатарша Н. М. Амараватхида дурасхаал болгон, бэлэг барижа байна. Баруун гар тээнь мүн лэ тэрэ ансамблиин гэшүүн Н. М. Сомадаса зогсоно.

ТАСС-эй фотохронико.

"НЭГЭДЭЛЭЙХИН„ ГЭЖЭ НЭРЭ ЗҮҮГШЭД

Үндэһэ яһатанай британска нэгэдэлэй оронуудай премьер-министрнүүдэй конференциин дүн тушаа

Британска империдэ урдань мэдэлтэй байһан оронууд мүнөө Үндэһэ яһатанай Нэгэдэл гэһэн тусхай нэрэтэй болонхой юм. Энэ Нэгэдэлдэ ородог оронуудай премьер-министрнүүдэй жэл бүри болодог конференци июниин һүүл, июлиин эхин багаар Лондондо болоо. Урмаа хухарахаар, бирагүй муу конференци болоо гэжэ тэрээндэ хабаадагшадшье, мүн бусадшье хүнүүд, тэрэшэлэн буржуазна хэблэл тоолоно. Нэгэдэлдэ ородог олонхи оронуудта орходоо Великобритани экономико болон гадаадын политикын шухала асуудалнуудаар тад ондоо һанамжа баримталдаг байна гэжэ конференци харуулаа. Империализмын колониальна системын хосорон һалажа байһан дээрэһээл энэ Нэгэдэлэй оронууд хоорондоо үгээ ойлголсожо шадахаяа болижо байна гэжэ хэндэшье элитэ.

Тус Нэгэдэлдэ ородог оронуудай 500 миллион гаран хүн оройдоол 1947 онһоо эхилэн, үсэд шанга, заримдаа зэбсэгтэ тэмсэл хэһэнэйнгээ ашаар бэеэ даанхай байдалтай боложо шадаа. Тингэжэ Инди, Бирма, Цейлон бэеэ даанхай байдалтай болоо. Тээсгэн һаяхан Гана бэеэ даанхай гүрэн болобо гэжэ соносхогдоо һэн. Малайн арад зон 8 үлүүтэй жэлэй туршада эзэрхэгшэдтэй галзуу шэрүүн дай хэжэ, бэеэ даанхай шахуу гүрэн болонхой. Вест-Индиин колониальна арадууд мүн лэ тэмсэл хэһэнэйнгээ ашаар, энэ оной августын 31-дэ Нэгэдэлэй гэшүүн гэжэ тоологдодог болохонь. Нигери гэжэ Англиин мэдэл дороһоо гараадүй һүүлшын ехэ колонинь 1959 онһоо нааша бэеэ даанхай байдал манда заатагүй олгогты гэһэн эрилтэ эрид шууд табина.

Гэбэшье, өөрын эрхэгүй, дарлагдажа байһан арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохые зүбшөөбэшье, хэдэн зуун жэлэй туршада эдэ оронуудай баялигыень булимтаран залгижа амташаһан империалистнууд энэ ехэ олзо доходоо алдахагүй гэжэ али болохоор оролдоно. Урдань колони байһан оронуудай арадуудай табиһан эрилтэнүүдые зарим тэды хангабашье, империалистнууд тэдэниие ондоо аргаар гартаа оруулхые оролдоно.

Эгээл иимэ зорилгоор Үндэһэ яһатанай Нэгэдэл гэдэг байгуулагдаһан юм. Ниитэ зорилготой нэгэ Нэгэдэлэй гүрэнүүд гээшэбди гэжэ шалтаад, Англиин империалистнууд экономикыншье, ябуулдаг политикынщье талаар хуушанайнгаа колонинуудые Великобританиһаа дулдыданги байлгаха гэжэ оролдоно.

Урдань Англиин колони байһан, Нэгэдэлэй гэшүүн болоһон гүрэнүүд экономикын талаар Англитай үшөөл ехэ холбоотой зандаа юм. Нэгэдэлэй 9 орондо—Австрали, Канада, Шэнэ Зеланди, Инди, Пакистан, Родези болон Ньясалендын федераци, Урда-Африканска Союз, Цейлон болон Канадада Англи мүнгэ зөөриеэ һомолон, предприятинуудые барюулна, худалдаа наймаанай болон бусад талаар үни удаан болзорой хэлсээ тэдээнтэй хэнхэй юм. Энэ юһэн орондо хамта дээрээ 655 миллион хүн ажаһуудаг.

«Британска империализм гээшэ мүнөө үгы болгогдонхой гээшэ», харин урдань тэрээнэй мэдэлдэ байһан оронуудые мүнөө хэншье дарлахаяа болижо, тэдээнэй түргөөр хүгжэхын тулада Англи мүнгэ зөөреэр туһална гэжэ буржуйнар һайрхадаг.

Гэбэшье, иимэ баталамжын шал худал байһаниинь баримтанууд дээрэһээ харагдана. Нэгэдэлдэ ородог бүхы гүрэнүүдтэ жэл бүри туһаламжа болгон үгэдэг мүнгэ зөөриһөө гурба дахин ехэ олзо Англиин колонизаторнууд гансал Хойто Родезиин зэдэй руднигуудһаа олодог байна. Тиихэдэ Нэгэдэлэй гэшүүн болохо бүхы гүрэнүүдһээ Англиин олодог олзо доходынь, тэдэ гүрэнүүдтэ туһаламжа болгон үгэдэг гаргашаһаань 32 дахин ехэ.

Колони болон дулдыданги оронуудые ехээр хүгжөөлгэнгүйгөөр, тэндэхи баян ехэ түүхэй эд—хүбэн, каучук, модо, алта, алмаз, зэд гэхэ мэтыень Англидаа абаашажа, эдлэхэ гэжэ империалистнууд жүдхэдэг. Жэшээнь, һаяхан Индиин правительствын орон доторoo хүндэ промышленность хүгжөөхэ гэжэ шиидхэхэдэнь, иимэ һонин ушар болоо. Булад хайлуулдаг завод манда барижа үгыт гэжэ Неругэй правительство Англида хандаба ха. Англи зүбшөөлөө үгэбэшье, энэ заводой баригдажа дүүрэхэдэ, Англиин мэргэжэлтэд тэндэ хүдэлхэ, харин индиинхид гансал хара ажалынь хэдэг байха гэһэн эрилтэ табиба. Теэд промышленностиин бүхы һалбаринуудта хүдэлхэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдые өөһэдынгөө яһатанай дундаһаа бэлэдхэхэ гэжэ оролдожо байһан Индиин правительство энэ эрилтыень дүүргэхэһээ эрид арсаа.

Англиин мэдэлһээ мултарһан оронууд өөһэдынгөө түгэс промышленностьтай болоходоо, экономикын талаар Англиһаа ехээр дулдыдахаяа болихоһоо гадна, эдэ оронуудһаа абаашаһан түүхэй эдэй түлөө үриеэ түлэгты гэһэн эрилтэ Англида табиха аабза гэжэ империалистнууд айна. Харин Англиин энэ үри зээлинь мүнөө улам ехэ боложол байнхай. Гансал Гана, Малайя, Нигери гурбанда Англиин колонизаторнууд 830 миллион гаран фунт стерлинг үритэй.

Энэ ехэ үриеэ түлэхэһөө Англиин саг үргэлжэ арсажа, өөһэдтөөл аша туһатай худалдаа наймаанай хэлсээ хэхэ гэжэ оролдодог дээрэһээнь Британска Нэгэдэлэй оронууд ехээр зэбүүрхэн дураа гутажа, Англитай улам ехээр «халбагаа хахаржа» байнхай.

Гансал Англида ашаг олзотой худалдаа наймаанай хэлсээе ондоо болгоел гэжэ нёдондо Австралиин правительствын, энэ жэлдэ Шэнэ Зеландиин хандахадань, Англиин правительство оро таһа арсажа, тэдэ оронуудай дурыень ехээр гутаагаа. Дураа гутаһан эдэ гүрэнүүд Британска Нэгэдэлһээ гарахамнай гэхэдээ болохо гэжэ «Экономист» журнал һанаата болон тиихэдэ бэшээ һэн.

Британска Нэгэдэлэй оронуудай Англитай иигэжэ эбээ таһаржа байхадань, океанай саанахи «баа байнь» Англияа байд гээд лэ хашадаг, баһадаг болонхой. Мүнөө Англиин урданайнгаа баялигые алдажа, тулюурхан гүрэн болоһыень һамбаашалан, Британска Нэгэдэлэй оронуудай газарһаа Англиие түрин үлдэжэ, убайгүйгөөр һууриень эзэлхэ гэжэ Америкын баяшуул эрмэлзэнэ.

Канадын промышленностиин зарим һалбаринуудта америкынхид үндэр тушаалта ноед болоод, Канадын компанинуудай 70 процентыень хинан хаража байдаг болонхой гэжэ Канадын премьер-министр Дифенбейкер һаяхан Лондондо болоһон конференци дээрэ мэдүүлээ.

Мүн тэрэшэлэн Пакистанда, Урда-Африканска Союзда, илангаяа Австралида Америкын империалистнууд зүгөөргүй түргөөр һууриjажа байнхай. США-гэй монополинууд эдэ оронуудта нефть абаха хэрэгые бүрин гартаа оруулаад байна.

Америкын галзуу хүсэндэ тэнсэжэ тогтохо шадалгүй болоһон Англиин империалистнууд улам хойшоо гаража, урдань эзэмдэжэ байһан һайн һайн газарнуудаа америкынхидтэ удаа дараагаар алдажа байна.

Британска Нэгэдэлэй оронууд гансал экономикын асуудалнуудаар үгээ ойлголсодоггүй бэшэ, харин гадаадын политикын талааршье ондо ондоо зорилготой байна. Жэшээнь, Англи сэрэгэй бүлэглэлнүүдые байгуулха, зарим гүрэнүүдтэ добтолон, дайгаар орохо гэһэн политика ябуулна. Тиихэдэнь Британска Нэгэдэлэй хэдэн оронууд, тусхайлбал, Инди, Цейлон бусад арадуудтай эбтэй эетэйгээр, энда тала байха гэжэ оролдоно.

Британска Нэгэдэлэй гэшүүн оронуудай Англида улам дурагүй, арсалдаатай боложо байһан ушар дарлалта, мүлжэлгын гэнжэһээ гүйсэд мултаржа, эхэ оронуудаа хүгжэлтын дардам үргэн харгыда оруулха гэжэ гээгдэнги оронуудай арадуудай эрмэлзэжэ байһан тухайнь эли тодоор гэршэлнэ.

К. Беляев.

Һургуули барихада колх... туһална

Хэжэнгын аймагай Хрущевой... рэмжэтэ колхозой гэшүүд (тү... лэгшэнь Ц. Н. Цыренжапов) ... хозойнгоо дэргэдэхи эхин һургу... да шэнэ байшан барижа үгэх... шиидээ һэн. Мүнөө һургуулиин... рилгын хүдэлмэри түлэг дү... ябуулагдажа байна. Колхоз энэ... рилгада 2 эрхим дархашуулые... хэһөө гадна, модо, шулуу шэр... бэлдэхэ хүдэлмэриие һайнаар ... хилнэ.

Гадна, барилгада түрэлхид э... хитэйгээр хабаадалсана. Тэд... сүлөөтэй сагтаа ерэжэ ехэхэн а... хэнэ. Жэшээлхэдэ, нүхэд Цыды... Тудэп Очиров, Цыбик Очиров, ... родармаев, Бальчинов ба бусад... оролдосотойгоор ажалланад.

В. Туденов

Культурын шэнэ гуламта

Сэлэнгын аймгүйсэдком аймагайнгаа центртэ томохон культурын байшан шэнээр бариха г... шиидхэбэри баталаа.

Тус культурын байшан хоёр д... хар болохо юм. Тэндэнь элдэб к... жогуудай хүдэлмэрилхэ таһал... нууд, харалгын ехэ зал гэхэ м... байха. Барилгын хүдэлмэриие ... лута-Нуурай рудоуправлениин ... рилгын управлени энэ һараһаа ... жэ захалхань.

С. Таежный

Колхозой барилга

Хориин аймагай Карл Маркс... нэрэмжэтэ колхоздо барилгын ... дэлмэри һайнаар эрхилэгдэнэ.

Һаяын үдэрнүүдтэ хүүгэдэй ... ли, орооһоной склад баригда... дүүргэгдэхэнь. Мүн колхоз өөһэд... гэр барихадань гэшүүдтээ али бо... хоор түһална. Колхознигууд А. Б... нов, Ц. Аюров, Д. Ринчинов, Ж. Ц... бенов ба бусад өөһэдтөө гэрнүүд... барижа дүүргэхэ дүтэлөө.

Ц-Д. Цыбикжапов

НЮТАГ БУРИИН ҺОНИ...

★ Хэжэнгын аймагай Сталин... нэрэмжэтэ колхоз ажал ехэтэй ... дэлмэриие механизацилхын тү... шэнэ шэнэ машинануудые аба... Энэ жэлдэ автомашинын хэдэн п... цеп, сенокосилка, мүн бусадшье ... рэгсэлнүүдые абаа. Тиин һаяха... «ГАЗ-69» маркын хүнгэн маши... мотоцикл абтаа.

Г. Дашабылов

★ Закаменай аймагай Ворошил... вай нэрэмжэтэ колхозой барилгы... бригада (бригадирынь нүхэр Ба... санов) эмхитэй һайнаар хүдэлм... рилнэ. Тус бригада һүүлэй үе... малшадай орохо хэдэн гэр, тугала... үнеэдэй байрануудые һайн шана... тайгаар барижа дүүргээ.

Н. Тогошеев

★ Хориин аймагай Арын сель... (түрүүлэгшэнь нүхэр Иванов) с... циалистическэ мүрысөөндэ айм... соогоо түрүү һуури эзэлжэ, аймг... требсоюзай дамжуулгын Улаа... тугта хүртэбэ. Тус сельпогой к... лектив хахад жэлэйнгээ даалгаб... ри эд бараанай эрьесын тала... 105,9 процент дүүргэһэн, худ... ажахын продукт бэлдэхэ ба худа... дан абаха даалгабаряа амжал... тайгаар үнгэргэжэ. 180 мянган ... хэригэй алмалта хэһэн байха юм.

А. Павлов

★ Мухаршэбэрэй аймагай «Э... дэм» совхозой мал ажалай 3-да... фермэдэ оньһото машинын хүсэ... худаг малтагдажа, 60 метрын гүн... гыһөө уһан гаргагдаба. Тэрэн... ашаар фермын мал уһаар гүйс... хангагдаха болобо.

Ц. Бадлуев

Сагай уларил ба бороо

Июль һарын эсэс багаар, авгу... тын түрүүшын хоёр үдэрэй турша... болоһон бүгшэм халуун (30–3... градус) үдэрнүүдэй удаа, хура б... роон ехэ оробо.

Тиин Цакирта 6 миллиметр, О... лигто—7, Нарһатада—9, Түнхэ... дэ—17, Петропавловкада, Х... ридо, Хамнигадайн МТС-тэ, Курб... да—2...—29, Бичурада—33, Тори... —34, Баргажан, Курумканда—45-46, Мухаршэбэртэ—48, Сэлэнгэдэ... 54, Улан-Удэдэ—57, Охин-Булаг... —70, Кяхтада—77, Тарбагатайда... 80, Кабанскда—111 миллиметр б... роон ороо.

Энэ ороһон бороо тарянда, о... родто ехэ туһатай.

И. Котов

Редакторай орлогшо О. ГОМБОЕВА

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем —24-74 корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32. Для международных переговоров — 16.

Н 00491

Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР.